د پوهنې وزارت

د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساينس د مرکز معينيت
د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي
کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

څلورم ټولګی

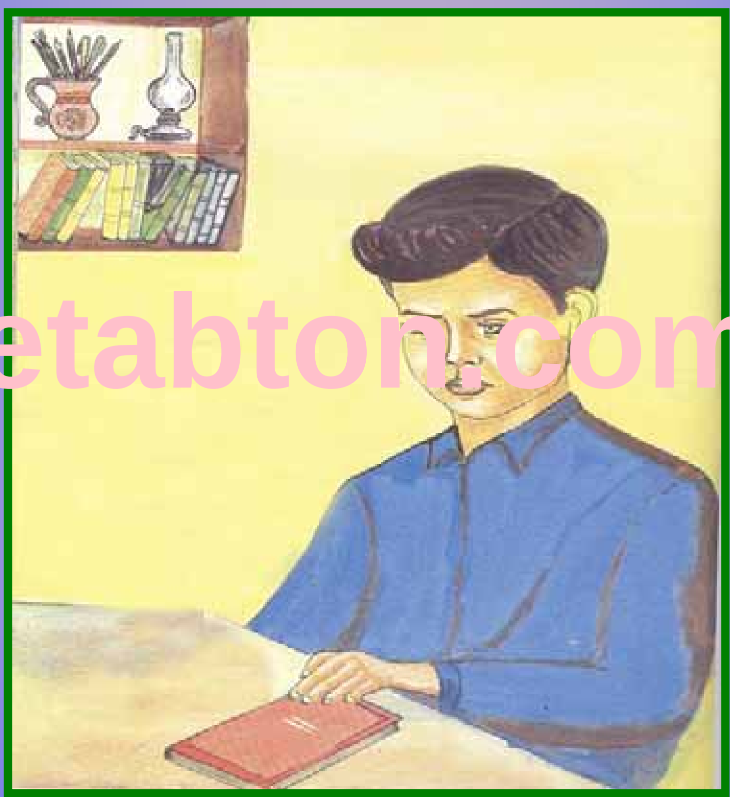

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

ketabton.com - The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخیستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کیږي.

ketabton.com - The Digital Library

د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

ketabton.com - The Digital Library

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرگو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمی د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱.ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲.الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
۳. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارگر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۴.دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.
۵. د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د پیارتمنټ آمر.
۶. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست دیپارتمنټ غړی.

انځورگران: نفیسه پوپلزی او محمد غالب الله یار.

د محتویاتو، دینی، فرهنگي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:
- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننگ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین.
دکمېټې رئیس

_ محمد صدیق پتمن د پوهنې وزارت تدریسي مرستیال. غړی.
_ د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستانی د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف رئیس. غړی.

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

ketabton.com - The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی   دا عزت د هــر افغان دی

کور د سولې کور د توري   هر بچي يې قهرمـــان دی

دا وطن د ټولو کــور دی   د بلوڅـــو د ازبکـــو

د پښتـــون او هزاره وو   د ترکمنـــو د تاجکـــو

ورسره عرب، گوجــر دي   پامېــريان، نورستانيـــان

براهوي دي، قزلباش دي   هم ايمـــاق، هم پشـه يان

دا هيـــواد به تل ځليږي   لکـــه لمــر پر شنه آسمـان

په سينــه کې د آسيـــا به   لکـــه زړه وي جـــاويدان

نوم د حق مودی رهبـــر   وايو الله اکبر وايو الله اکبر

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزیر پیغام

گرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختگ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختگ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرگنده ده چې علمي پرمختگ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي گټورې موضوعگانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه گرځیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې گډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرگندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډگر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملگرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردگ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

ketabton.com - The Digital Library

د کتاب لړلیک

عنوانونه	مخ
څلورم ټولګي ته ښه راغلاست	۱
نعت	۳
د علم زده کړه	۵
انسان	۷
بې پروايي	۹
ملالۍ	۱۱
کیسه	۱۴
د لمر ارزښت	۱۶
اوښ خبرې کوي	۱۸
بحري حیوانات	۲۰
میرویس نیکه	۲۲
د کور پاک ساتل	۲۴
د ځنګلونو ګټې	۲۶

عنوانونه	مخ
د ډبرو سکاره	۲۸
د تمباکو زیانونه	۳۰
نوکانو ته پاملرنه	۳۲
حضرت عمر فاروق(رض)	۳۴
ګلان	۳۶
د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۳۸
راډیو	۴۰
د ژرندو ډولونه	۴۲
کاغذ او ګټې يې	۴۴
د لویانو خبرې	۴۶
سپینه ادې	۴۸
جرګه	۵۰
کیسۍ	۵۲

ketabton.com - The Digital Library

عنوانونه	مخ
د پلونو ارزښت	۵٦
د بخار ماشين	۵۸
احمد شاه بابا	٦۰
خواږه شيان	٦۲
زموږ ورځني خواړه	٦۴
ربښتيا ويل	٦٦
سخاوت	٦۸
د مور خدمت	۷۰
نوم	۷۲
د چاپ صنعت	۷۴
د مفرد او جمع نوم	۷۷
همت	۵۴
نيکي کول	۷۹
متلونه	۸۱
د نوم ډولونه (خاص نوم)	۸۳

عنوانونه	مخ
وزر ماتی مرغه	۸۵
د زغم ښيګڼې	۸۷
د ناروغۍ ليک	۸۹
د اړتيا ليک	۹۱
څه چې وايې هغه به اورې	۹۳
افغانستان	۹۵
عام نوم	۹۷
کليوالي ژوند	۹۹
بشري ټولنه	۱۰۱
ضمير	۱۰۳
صفت	۱۰۵
مبتدا او خبر	۱۰۷
بی زحمته راحت نشته	۱۰۹
عدد	۱۱۱

ketabton.com - The Digital Library

لومړی لوست

ځلورم ټولګي ته ښه را غلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي دکتابونو د ساتلو وړتيا پيدا او په دې و پوهيږي چې دلوستلواو ليکلو څخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږ د برياليتوب سبب ګرځي.

پوښتنې:

- کله چې په ټولګي کې غواړو په لوست پيل و کړ و څه بايد ووايو؟
- که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه بايد وکړئ؟

د ټولګي د پيل لومړی ورځ وه. زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ننوتل او دسلام په اچولوسره په خپلوځايونو کېناستل. د روغبړ څخه وروسته ښوونکي داسې وويل: ګرانو زده کوونکو ! ځلورم ټولګي ته ښه راغلاست،خوشحاله يم چې سږکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زيار او کوښښ و کړئ ترڅو برياليي شئ. بيا يې له دوی څخه هيله وکړه چې تختې ته و ګوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ليکل شوي دي؟
زلمي لاس پورته کړ او ويې ويل: (بسم الله الرحمن الرحيم) ليکل شوی دی ښوونکي وويل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته يې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ دخپلوکارونو لکه د درسونو لوستل ، ليکل، ډوډۍ خوړل اوداسې نورکارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پيل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پيل کولو لومړۍ ورځ ده ، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پيل کوو. هيله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توګه ترسره کړو. وروسته يې دپښتود ځلورم ټولګي کتابونه چې نوي چاپ

ketabton.com - The Digital Library

شـوي وو دوی تـه وو يـشل او ويـې ويـل: يـوه خبـره مـو هېـره نـشي هغـه داچې خپـل کتابونه ښه وساتئ چې څيرې او ژر زاړه نه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښـوونکی دې لـومړی دبسم الله الـرحمن الـرحيم د ګټـو پـه هکلـه زده کـوونکو تـه معلومـات ورکـړي او هغـوی دې وهڅـوي چـې دلوست لوسـتل، ډوډۍ خـوړل اوداسې نوربـه کـارونـه دبسم الله الرحمن الرحيم په ويلو باندې پيل کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې له يوبل سره دبسم الله الرحمن الرحيم د ګټو په هکله خبرې و کړي او بيـا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته را شي او د بسم الله الرحمن الرحيم دګټو په هکله دې لنډې خبرې و کړي.

۳. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلوکتابچوکې په لنډو جملوسره وکاروي.
زيار(کوښښ)، پيل (شروع)

۴. په لاندې جملو کې تش ځايونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولګي دپيل............ وه.
زده کوونکي په وار هر يو ټولګي ته ....
- ښوونکي پوښتنه و کړه چې د تختې په مخ څه ....دي ؟
- ټولوپه يو غږ ځواب ورکړ ، چې .... ليکل شوي دي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول ؟
- نوې کلمې يې په جملوکې و کارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو ، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه دبسم الله الرحمن الرحيم په ويلو سره ډېرثواب لري او بريالتوب مو په برخه کيږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست مطلب په ځوکرښو کې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

دوهم لوست

نعت

موخه: دپیغمبر ستاینه او ددغه نظم سم لوستل او دنویو کلمویه معنا پوهېدل دي.

پوښتنې:

- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهیږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

که صورت د محمد نه وای پیدا — پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا

کل جهان د محمد په نوم پیدا شو — محمد دی د تمام جهان پیشوا

نبوت پر محمد باندې تمام شو — نه شته پس له محمده انبیا

که صورت یې آخرین دی پیدا شوی — په معنا کې اولین دی ترهر چا

محمد د ګمراهانو رهنما دی — محمد دی د ړندو دلاس عصا

که رښاده پیروي د محمد ده — ګنه نه شته په جهان بله رښا

محمد د بېچاره و چاره ګردی — محمد دی هر دردمن لره دوا

خدای یې مه ګڼه بېشکه چې بنده دی
نور یې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دنعت مطلب په نثر واړوي.

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار دمتن لوستل شوې برخه، دکتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.

۳. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

پیشوا________	چت
نبوت______	پیغمبران
انبیا ______	پیغمبري
عرش _____	څوکۍ
کرسي _____	لارښود
فاسق _____	بدکار
پارسا _____	پرهیزګار

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- د نعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د نعت مطلب نوروته ویلی شي؟
- د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

ketabton.com - The Digital Library

دریم لوست

دعلم زده کړه

موخه: دمتن لوستل، لیکل، دعلم او پوهې د زده کړې په ارز ښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ ولې د علم زده کړه کوو؟
- تاسو دهغو خلکوچې علم او پوهنه یې زده کړې وي او دبې علمه خلکوترمنځ کوم توپیر کولی شئ؟
- تاسې ابوریحان پېژنئ؟ هغه څوک و؟

یوسپین ږیری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. یوه ورځ د ده یو هوښیار او عالم ملګری دده پوښتنې ته ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وویل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګر ي ورته وویل: ته خو اوس سخت ناروغ یې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تا نه دي اوریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي ((دعلم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.))

دا سپین ږیری ابوریحان البیروني و. چې ډېر علمي آثارله ده څخه را پاتې او نومونه یې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

ketabton.com - The Digital Library

درمل پېژندل دملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زياتو برخو کې ورڅخه خلک ګټه اخلي. دانوميالی پوه دژوند ترپای پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

بنو ونکي ته لاربنوونه:

- بنوونکی دې دلوست عنوان په تخته وليکي .
- بنوونکی دې متن ولولي، د علم د زده کړې په ارزښت او ګټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي. بيا دې دهر ګروپ څخه يو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

٢. د لاندې جملو تش ځايونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې وليکي.

دابه بهتره وي چې................ مرشم.
له خپل ملګري څخه يې ....وکړه.
ددې موضوع .... به تاته څه ضروري شی نه وي .
دعلم زده کړه پرمسلمان له زانګوڅخه ترګوره فرض ....
داسپين ږيری.................. دی.
چې ډېر علمي آثارله ده څخه .... دي.

پوه ،جوړ، ده، ناپوه ، درمل، ابوريحان البيرونی ناروغ، پوښتنه، را پاتې

٣. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!
جوړ ، روغ، علم، پوهه

٤. پوښتنې:
- ابوريحان البيروني له خپل ملګري څخه دڅه شي پوښتنه وکړه اوهغه څه ورته وويل ؟
- محمد (صلی الله عليه وسلم) دعلم د زده کړې په هکله څه فرمايلي دي ؟
- د ابوريحان البيروني څخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه يې واخلئ ؟

ارزونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟
- دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي؟
- زده کوونکي دعلم د زده کړې په ارزښت وپوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملوکې وکاروي .
علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه.

ketabton.com - The Digital Library

ثلورم لوست

انسان

موخه: د متن سم لوستل، ليکل د انسان دارزښت اواهميت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- آيا ويلی شئ چې د انسان او حيوان ترمنځ څه توپير دی؟
- انسان د څه شي په واسطه لوستل او ليکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د يو عقل لرونکي موجود په توګه پيدا کړی دی.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او ليکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وايو چې انسان يو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر ښه ښايسته صورت او جوړښت سره پيدا کړی دی.
عقل او فکر انسان ته پر نورو ښکاريو او ژويو فضيلت ورپه برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو ښکاريو په ښېر خواړه وخوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حيوان ترمنځ توپيرونه موجود دي.

- آيا انسان کولی شي چې د هوسۍ، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟
- آيا انسان کولی شي چې د کب په شان تر اوبو لاندې ژوند وکړي؟
- آيا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وې کړای شول چې موټر، الوتکه اوداسې نور شيان جوړ کړي چې تر هوسۍ، آس او پړانګ ګړندي وي.
انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شيان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د ښيګڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته وليکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي.

۲. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله يو د بل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د انسان او حيوان د توپير په هکله نوروته خپل معلومات وړاندې کړي.

۳. زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې د انسان او حيوان د توپير په هکله څو جملې وليکي.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

څارويو: حيواناتو

ذکاوت: هوښيارتيا

فضيلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- د انسان او حيوان د توپير په هکله جملې ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوکتابچو کې دانسان د پوهې په باره کې څو کرښې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

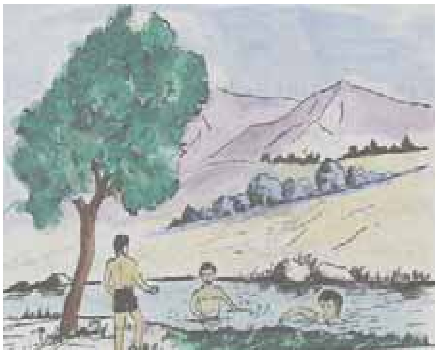

پنځم لوست

بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دبې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په ښيګڼو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکردلامبو وهلوله پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سړی په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي ؟

اجمل يو بې پرواهلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبووهله . يوه ورځ چې دی له ښوونځي څخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډۍ و خوړه بياد لوبو له پاره دباندې ووت . داجمل کورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه .دغه وياله چې دکليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه دکلي اوسېدونکو به دمېوو پو ټکي او خځلې ورا چولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. دکلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې وايستل اوپه لامبو وهلويې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرګل او بادام ګل چې داجمل ټولګيوال وو په لاره تېرېدل ګوري چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وويل: اجمل ته وګوره چې په چټلو اوناولواوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبووهل روغتياته ډېر زيان رسوي او دخطرسره يې مخامخ کوي.

هغوی دواړه ډېر خواشيني اوخپه شول . خو ځانونه يې اجمل ته ونه ښودل. کله چې اجمل دلامبو وهلو څخه خلاص شو اوکورته ولاړ نودشپې درباندې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په ويښه تېره کړه. مور او پلار او دکورنۍ نور غړي يې ډېر خپه وو.

ketabton.com - The Digital Library

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملني لاندې يې ونيو. د زيات كړاوله ګاللو څخه ثو ورځې وروسته روغ شو ټولګيوال يې چې د هغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو له پاره كورته ورغلل. هغه ډېر ډنګر شوی و. ورېښمين او نور ټولګيوالو يې وروسته له روغبړ څخه هغه ته وويل: وروره! دا ناروغي ستا د بې پروايۍ اونا پوهۍ پايله ده. موږ اوتاسو ته ښوونكي ويلي و چې هېڅكله په ناولو اوبوكې مه لامبئ چې د ناروغۍ لامل ګرځي. اجمل چې داخبرې واورېدې له ځان سره يې ژمنه وكړه چې بيا به هېڅكله په چټلو او نا پاكو او بوكې نه لامبم.

ښوونكي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هكله معلومات وړاندې كړئ.

د زده كوونكو فعاليتونه:

١. متن دې په ګروپونوكې په لوړآواز ولولي.
٢. د متن مطلب دې دكيسې په توګه د هرګروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالوته ووايي.
٣. دلاندې كلمو متضاد شكل پيداكړئ او دكلمو ترڅنګ يې په خپلو كتابچو كې وليكئ .

ناپاكو: پاكو　　نږدې: __________　　روغتيا : __________

دباندې:__________　　زيان: __________　　خواشيني: __________

ارزونه:

- آيا زده كوونكي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی دمتن په مطلب پوه شول؟
- زده كوونكي دلوست مطلب دكيسې په توګه خپلوټولګيو الوته ويلی شي؟
- د وركړل شويو كلمو ضد يې پيدا كړای شو؟

كورنۍ دنده:

لاندې كلمې په خپلوكتابچوكې په جملوكې وكاروئ!

ناولواوبو- خځلې- روغتيا- ويالې- ډنډ

ketabton.com - The Digital Library

شپږم لوست

ملالۍ

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، ولیکلی شي. ملالۍ و پېژني او په متن کې لنډۍ په نښه کړي .

پوښتنې:
- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخیستی شئ؟
- څه فکرکوئ چې ملالۍ څوک ده؟

یـوه ورځ د تـاریـخ ښـوونکي پـه ټـولګي کـې د څـو ملـي اتلانـو پـه اړه خبـرې کـولې او د هغـو نو مونه یې په تختـه لیکل. په دې وخت کې اېمـل لاس پورتـه کړ اولـه ښوونکي څخه یې وغوښـتل چـې د ملالـۍ پـه اړه معلومـات و ړانـدې کـړي. ښـوونکي و ویـل: ګرانـو زده کوونکـو! ملالـۍ زمـوږ دهېـواد یـوه ملـي نـامتـواو زړه ورړه مېـرمن وه. کلـه چـې انګریزانـو زمـوږ پـه هېـواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان هېواد پالـه افغانـان د انګریزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډ شول او د مقـابلې تیـاری یـې و نیـو. انګریزان کله چې د میونـد دښـتې تـه را ورسـیدل نو پـه نویـو وسـلو بانـدې سـمبال و خـو زمـوږ د هېـواد زړه ورو افغانـانـو د ډېـرو سـاده شـیـانو لکـه یـوم، تبرونـو او داسـې نـور، پـه لاس دمیونـد دښـتې تـه ورغلـل. پـه دې وخـت کـې هـوا ډېـره تـوده وه او د اوبـو چینـې او کـار یزونـه دښـمنانو نیولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ لـه پـاره پـه ډېـر زړه و رتـوب جنګېـدل. نژدې و چـې لـه

ketabton.com - The Digital Library

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالۍ بيرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازيې داسې وويل:

که په ميوند کې شهيد نه شوې
خدايږو لاليه بې ننګۍ له دې ساتينه

ددې غږ په اورېدو سره دافغانانو احساسات راوپارېدل او په دښمن يې خونړی يرغل وکړ. هغوی يې تارومار کړل او بری يې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه: • ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. • نوي لغتونه دې په تخته وليکي او معنادې کړي . • دملالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولو لي.

۲. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو يې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

يرغل – حمله

چمتو– تيار

ډګر – ميدان

۳. په خپلو کتابچو کې وليکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ويلې ده؟

که په ميوند کې شهيد نه شوې
خدايږو لاليه بې ننګۍ له دې ساتينه

ketabton.com - The Digital Library

۴. پوښتني:

- انګريزانو د څه له پاره زمونږ په هېواد يرغل وکړ؟
- مېرمن ملالۍ په کوم وخت کې بيرغ په لاس کې ونيو؟ او ولې يې ونيو ؟
- ملالۍ کومه لنډۍ په لوړ آواز ويلې وه . او ولې يې ويلې وه ؟

۵. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ملالۍ زمونږ دهېواد ملي او زړه وره ________ وه .

هغه وخت چې زمونږ په هېواد __________ يرغل وکړ.

غوښتل يې چې زمونږ خپلواک هېواد _________.

سره له دې چې دښمن په نويو _______ سمبال و .

افغانان دخپلې خاورې د __________ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.

په دې وخت کې ملالۍ بيرغ په _____ کې دخپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن پـه لـور ___________ شوه .

ارزونه:

- زده کوونکي متن لو ستلی شي ؟
- د ملالۍ په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ويلی شي ؟
- نوي لغتونه په جملوکې کارولی شي ؟
- لوستل شوې لنډۍ يې په ياد زده کړه؟ مطلب يې په نثر اړولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې ؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکاروئ!

ملالۍ – افغانان – انګريزان – مېوند

ketabton.com - The Digital Library

اووم لوست

کيسه

موخه: چې زده کوونکي کيسه ولولي، ويې ليکي، دکيسې په مطلب پوه او مترادفې کلمې په متن کې په ګوته کړي.

پوښتنې:

- د کدو او چارمغز (غوز) د توپير په هکله څوک خبرې کولی شي؟
- آيا ستاسو کومه کيسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو ټولګيوالو ته يې ووايئ؟

يوه ورځ يو سړي د غنمو پنډه پـه شا کړی و، چې ډېر ستړی شـو نو دچارمغز دونې لاندې يې دمه وکړه او پنډه يې په خپله خواکې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه يـو پټی و په دې بـڼ کې دکدو يو بوټی و چې ډېر غټ کدويې نيولی و. سړي چې په بوټي کې کدو اوپه ونه کې د چارمغز دانې وليدلې نو ويې ويل: عجيبه دا ده چې هغه وړوکي بوټي دومره غټ کدو او دې لويې ونې دومره کوچني چارمغز نيولي دي. ښکار خوداوه چې چارمغز دکوچني بوټي اوکدودلويې و نې حاصل وای. لـه دې وروسته يې سرپه خپله امسا کېښود چې دمـه وکـــړي. ناڅاپه پـه دې وخت کـــې يې په سر يوشـی راولويد. ګوري چې دا دچارمغز دانه وه. پـه دې وخت کې د سړي فکر بدل شواو ځان سره يې وويل: الحمدالله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خو به يې را ايستلي وای!

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته ځیر شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- دکیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکوفعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو ګرو پونوکې د کیسې په مطلب خبرې وکړي.بیادې دهر ګروپ یوکس دکیسې مطلب په خپله ژبه ووایي.

۳. په متن کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ .

۴. پوښتنې:

- یوه ورځ یو سړي چې دغنمو پنډیې په شا و دچارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- دچارمغز ترخنګه یې دڅه شي پټی ولید؟
- سړي د چارمغز او دکدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي ؟
- دکیسې په مطلب پوه شول؟
- نومورې کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بڼې یې ولیکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوې کیسه په یاد زده کړئ اوخپلو خویندو او وروڼو ته یې ووایئ!

ketabton.com - The Digital Library

اتم لوست
دلمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او د لمر ځخه په ژوند کې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګټې اخلو؟
- که چېرې دلمر رڼا او تودو خه ځمکې ته را ونه رسیږي، څه پېښېږي؟

لمر نه یوازې د رڼا او تودوخې سر چینه ده، بلکې د څارویو ، الوتو نکو، غلو، سبو ، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تو دوخه ځمکې ته را ونه رسیږي . نو انسانان، څاروي، الوتو نکي اونباتات مري . دمثال په توګه دلمرد رڼا او تودوخې دشتوالي په صورت کې غلې، مېوې ، سابه او نور بوټي زرغونیږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهیږوچې دانسانانو خوارږه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شیدو، هګیو، کوچو او داسې نوروڅخه لاس ته راځي. که چیرې بوټې زرغون نه شي اوسمه و ده ونکړي دهغه څخه حاصل نشو اخیستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځینې میکروبونه له منځه ځي . همدا راز نن ورځ زیات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم برېښنا ورڅخه په لاس راوړي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دمتن عنوان په تخته ولیکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دلمر دګټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې دتختې په مخ ولیکي او معنا دې کړي.
- ښوونکی دې د لوست څو کلمې په تخته ولیکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د یوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنګه ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې یو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اوارې کړي.

۲. زده کوونکي دې په خپلو کړ وړونو کې دلاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پیدا او بیا دې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکي.

سرچینه	زرغون	شین، برق ،
تودوخه	بریښنا	منبع، حرارت

۳. څو زده کوونکي دې دلمر د ګټو په هکله یوه یوه جمله ووایي او ښوونکی دې په تخته ولیکي.

۴. دلاندې جملو د تشو ځایونو کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

لمر نه یو ازې دا چې د رڼا او ______ سرچینه ده ، بلکې د ځارویو، الو تونکو، غلو، سبو ، مېوو، او ______ په ژوندانه کې هم ډېره ګټه لري.

همدا را ز نن ورځ زیات شمېر پرمختللي ________ داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د____ له تودوخې څخه ګټه اخلي اوهم _____ ور څخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- زده کوونکو دلمرد ارزښت اوګټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- زده کوونکي دلوست متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دکلمو مترادف کلمې پېژني؟
- زده کوونکو د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

لمر - تودوخه - بریښنا - روغتیا

ketabton.com - The Digital Library

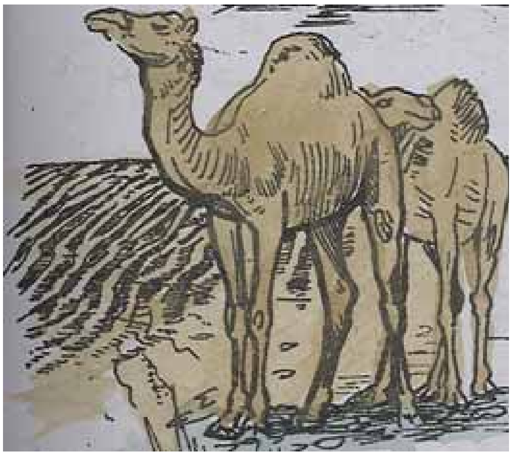

نهم لوست

اوښ خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوښ د کيسې په ادبي بڼه او د اوښ زور باندې د زده‌کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:

- اوښ مو ليدلی دی ويلی شئ چې اوښ څه ډول څاروی دی؟
- د اوښ په اړوند مو کومه کيسه اورېدلې ده؟

ما چې وينئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وڅښم او يا خواړه وخورم. کله چې په بېديا او دښتو کې توند باد ولګېږي او له ځانه سره دوړې په هوا پورته کړي. بيا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټينګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوړو ترمنځ خپل تګ ته دوام ورکړم. ښايي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! يوه راوتلې برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې يوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه ګټه اخلي او پياوړی کيږي. څرنګه چې لږ خولې کيږم نو له همدې امله لږتږی کېږم.

او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبيږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې او ګڼ باڼه لرم، که چېرې يوه سترګه وتړم بيا هم کولی شم چې ووينم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوړه زما سترګو او پزې ته نه ننوځي اوس پوه شوئ چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پيدا کړي يم؟

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکی دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې څو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره څو جملې جوړې کړئ!

(ډېره موده ، ډېروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وایي.

۳. پوښتنې:

- په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګټه بیانوي؟
- د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وایي؟
- ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبیږي؟
- ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې تګ ته دوام ورکولی شي؟

۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د ښتو کې مزل وکړم.

ښایي پوښتنه وکړئ چې څنګه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟

تاسې زما __________ ته پام وکړئ!

یوه راوتلې برخه ________ .

کله چې زه خواړه ونه خورم بدن مې له دې ________ څخه ګټه اخلي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د لوستل شوې کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي؟
- پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

ketabton.com - The Digital Library

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ!
- کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پوښل شوې ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو څخه ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان.

همدا راز ځينې بوټي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا ګرځي را ګرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړوکيانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوند کې ګټه اخلي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل ___________.
په ملیونونو____ په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

۳. لاندې جملې د متن له مخې د شمیرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.
الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.
ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.
ج: له دغو ژوو څخه ځینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښې، تمساح، ماران او ځینې الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ځینې بحري حیوانات یې و پیژندل؟
- د بحري حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو ګټو په اړه څو جملې ولیکي.

ketabton.com - The Digital Library

يوو لسم لوست

میرویس نیکه

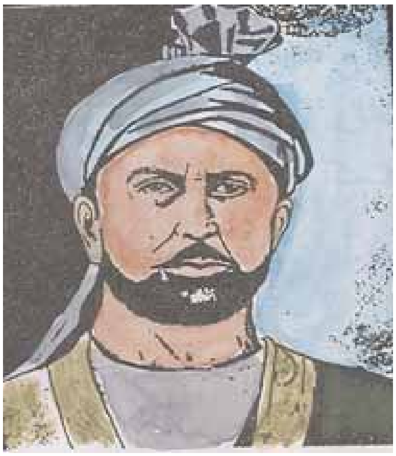

موخه:دمتن سم لوستل، لیکل ، د میرویس نیکه پیژندل او د هغه دخدمتونو په اړه معلومات .ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې میرویس نیکه څوک دی؟
- میرویس نیکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

میرویس نیکه دافغانانو یو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مینه درلوده. دخپل هیواد دخپلواکۍ دګټلوپه اړه یې فکرکاوه. غوښتل یې چې افغانان په یووالي سره ژوند وکړي .

کله چې هغه د حج داداکولو له پاره بیت الله شریف ته ولاړ او بیرته بیا کندهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکوته یې دخپلو اکۍ دبیرته ګټلو له پاره دپاڅون بلنه ورکړه. ټولو وګړو دهغه مشري و منله.

میرویس نیکه له خپل مېړني ولس سره یوځای خپل هیواد د پردو له لاس څخه خلاص کړ. دخپلو اکۍ تر ګټلو وروسته یې دهیواد د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکوکې یې ډېر پلویان پیدا کړل .

میرویس نیکه دخپلې واکمنۍ تر پایه دیوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړشو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبردقندهاردښار په کوکران کې دی.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- ښوونکی دې د متن لوست ولولي او نوي کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نیکه په هکله د زده کوونکو له سویې سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووایي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نیکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نیکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نیکه زموږ د هېواد __ او ______ واکمن و.
مور یې نومیالۍ مېرمن __________ نومېده.
میرویس نیکه د افغانانو یو پوه او __________ مشرو.

نومیالی
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

- ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ایا د میرویس نیکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نیکه په هکله څو کرښې ولیکي.

ketabton.com - The Digital Library

دولسم لوست

د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتیا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- چاپیریال څه ته وايي؟
- په یوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- د کور په پاکوالي او روغتیا ساتنه کې ستاسو ونده څه شی ده؟

ټول هغه شیان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپیریال په نوم یادیږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېر ګران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ګډ ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خویندې او ورونه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتیا ښه وي او د ناروغیو مخنیوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حدیث شریف کې راغلي دي (پاکوالی د ایمان یوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کورد شاوخواچاپېریال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونیسو:

۱. کوټوته باید پاکه هوا او د لمر رڼا ورسیږي.
۲. د کور انګړ باید پاک او سوتره وساتو.
۳. خځلې او دمېوو پوټکي باید په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځایه غورځولو څخه یې ډډه وکړو.
۴. ماشومان باید داسې روږدي شي چې د تشناب (بیت الخلا) له راتګ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو اوبو ومینځي.
۵. څاروي او کورني مرغان باید له کور څخه لیرې په یوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، برستنې، روجايي ګانې، توشکې، د کور پرشونه باید پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې یې لږ تر لږه یو ځلې د لمر تو دوخې ته واچوو تر څو مېکروبونه یې له منځه لاړ شي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شيان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د ______________ په نوم يادېږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپيريال د هغه خپل ______________ دی.

کور د کورنۍ دغړو د __________________ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره ______________ کوم.

پاکوالی د ______________ يوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او دمېوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لويان له تېتې څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مينځي؟
- خاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کيږي؟
- موږ خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

دیارلسم لوست
د ځنګلونو ګټې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:

- آیا ویلی شئ چې زموږ د هېواد په کومو ولایتونو کې ځنګلونه شته دی؟
- له ځنګلونو څخه څه شی لاس ته راځي؟
- د ځنګلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه ګټې لري؟

ځنګلونه دهېواد ارزښتمنې سرچینې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو څخه سمه ګټه اخیستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والی د چاپیریال په سمسورتیا او دهوا په پاکوالي او دښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.

ځنګلونه په سیمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کېدو په وړاندې زیات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زیاتېدو سبب ګرځي. له ځنګلونو څخه غوره محصولات لکه دودانیو اوسون لرګي ترلاسه کېږي او څړ ځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې دي. د سمنګان، بادغیس او دهرات په ولایتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغو ځنګلونو ځینې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وړیا نعمت او ملي شتمنۍ ته پاملرنه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطر یې دتل له پاره دځان دنده وبولو.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې دځنګلونو د ګټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې له هر ګروپ څخه يو يو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د ګټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.

نوي لغتونه	معنا
سمسورتيا	تازه ګي او شين والی
چاپيريال	شاوخوا
خورا	ډېر
پراخوالی	ارتوالی
شتمني	پانګه، دارايي

۳. پوښتنې:

- له ځنګلونو څخه کومې ګټې اخلو؟
- زموږ په کومو ولاياتو کې ځنګلونه شته دي؟
- که چېرې ځنګلونه نه وي د چاپيريال هوا به څنګه وي؟
- مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتساد

ج: جوړښت جورښت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړل؟
- دوی د ځنګلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه وويلی شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د ګټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

څوارلسم لوست
د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په ګټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:
- آيا تاسو د ډبرو سکاره ليدلي دي؟
- د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- سکاره له څه شي څخه جوړيږي؟
- خلک د ډبرو له سکرو څخه څه ګټه اخلي؟

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ده چې ترځمکې لاندې پيدا کيږي. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډېرو ولايا تو لکه هرات، باميان، پروان، بغلان او بدخشان کې پيدا کيږي.
زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابريکو کې د سون د توکو په ځير کارول کيږي. موږ بايد کوښښ وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په ځير له هغو څخه کار واخلو، دا کار له يوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته وليکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو زده کوونکی د خپل ګروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبري وکړي.

۲. د لاندي کلمو مترادف له چوکاټ څخه پيدا کړئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

فشار ______________

هېواد ______________

تودول ______________

سون ______________

زور، د سوځېدو مواد، وطن، ګرمول

۳. لاندي نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

د ډبرو سکاره يوه تور رنګې کلکه ماده ______________________ .

زموږ ________ په ژمي کې د کورونو او دفترونو په ________ کې له دې سکرو څخه ________ اخلي او په فابريکو کې د ________ د توکو په خبرکارول ________ .

موږ بايد __________ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په خبر له هغو څخه کار ______________ .

د ا __________ له يوې خوا اقتصادي دی او __________ له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې مرسته ______________ .

۴. پوښتنې:

- د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- د ډبرو سکاره زموږ د هېواد په کومو ولاياتو کې پيدا کيږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د ډبرو د پيدا ښت په هکله معلومات پيدا کړل؟
- زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې وليکئ!

ketabton.com - The Digital Library

پنځلسم لوست

د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- داسې څوک پېژنئ چې سګرټ ، نسوار اویا چلم څکوي؟
- څوک چې سګرټ ، نسوارا و یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتیایي حال به څنګه وي؟

تمباکو هم د نېشه يي توکو څخه يو زيان رسوونکی بوټی دی . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرټ ، چلم او نسوار. تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتيا ته تاوان رسوي.

د ساه اخيستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوګي په وسيله زيانونه اړوي.

نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيداکوي لکه دخولې بدبويي دغاښونو توربدل اودمعدې ناروغي.

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زيان رسوي دنور وخلکو دناروغۍ لامل کيږي. که يو سګرټ او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لو ګی نوروته ولېږدوي د ناروغۍ سبب کيږي ځکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانۍ دساه له لارې اخيستل کيږي همدا راز دغه توکي مالي زيانو نه هم لري لکه دسګرټ اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې يوه اندازه پيسې بې ځايه لګوي، که هغه پيسې په مېوواو خوړو ولګوي کيداى شي يو غښتلى انسان ور څخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې يې کړي ترڅوبدن يې په ناروغيواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل،	سبب	
سږو ،	ششونه	
غښتلی ،	قوي	

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لاربښوونه:

- متن په لوړآو ازولولئ!
- دتمباکو ، سګرټو، نسوارو اوچلم په زيانونو خبرې وکړئ.

دزده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اودمتن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي .

۲. :پوښتنې:

- څوک چې سګرټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- نسوارا چول کوم زيانونه لري؟
- دسګرټ او چلم څکول کوم اقتصادي زيانونه لري؟

۳. دچوکاټ څخه مناسب ادوات دجملو په مناسبوځايونو کې وکاروئ.

لـه، څخـه، او ، او، پـه چې

تمباکوهم دنشه يي توکو ____ منځ ______ يو زيان رسوونکی بوټی دی.
سګرټ ____ چلم دساه دلارې د انسان سږوته زيانونه اړوي.
نسوار دخولې _____ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پيدا کوي.
سربېره _____ دې ______ په خپله عمليا نوته زيانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کيږي.

۴. زده کوونکي دې د سګرټو د زيانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دمتن په مطلب پوه شوي دي ؟
- دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګيوالو ته ويلی شي؟
- زده کوونکو پوښتنوته سم اومناسب ځوابونه وويل؟
- آيا دوی دلوست مطلب په څو کرښوکې له ياده ليکلی شي؟

کورنۍ دنده:

دهرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې وليکئ!

سګرټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زيان ،روغتيا

ketabton.com - The Digital Library

شپاړسم لوست

نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوڅولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:

- موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
- که چېرې موږ خپل نوکان غوڅ نه کړو او پاک يې و نه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان يو څه اوږدېږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې يو يا دوه ځلي د نوکانو لنډول د روغتيا له پاره ګټور کار ګڼل کېږي. ځکه نوکان د ګوتو په سرونو کې دي. د همدغو ګوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه تر سره کوو، لکه ډوډۍ خورو، ليکل او نور زيات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بيا په هغو کې ځينې شيان بندېږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرځي.

له همدې امله بايد خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځينې ماشومان اولويان خپل نوکان په غاښونو پرې کوي. دغه کار په روغتيا ناوړه اغېزه کوي.

لغتونه او معناګانې:

پرې کول، قطع کول ناوړه، نامناسب

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکئ او لوست په لوړ آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعالیتونه و څارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.

٢. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

لږ ترلږه په اونۍ کې یو ځلې خپل ______ پرې کړئ!

که چېرې زموږ نوکان له ______ څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځیني ______ بندیږي.

چې بد ښکاري او هم زموږ د __________ لامل ګرځي.

ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ______ پرې کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول

کار ډېر ___________ ګڼل شوی دی.

٣. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په « ان » جوړیږي.

(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهیدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي یې پرې کړي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غاښونه، پاک

ketabton.com - The Digital Library

اوه لسم لوست

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه)

موخه: دحضرت عمرفاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

- آیا حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) پېژنئ ؟
- دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په یارانو کې څوک دفاروق لقب لري او ولې ؟
- د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) دوهم یار دی. اصلي نوم یې عمر د پلار نوم یې خطاب دی . دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوی او په (۲۹) کلنۍ کې داسلام په مبارک دین مشرف شو.

حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمرفاروق (رض) داسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دین ډېر زیات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غزاګانې کړې دي او الله (جل جلاله) زیات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې یې داسې ستر اسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري . همدا ډول حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک یې داسلام مبارک دین ته را بللي دي. په عدالت کې نړیوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې اوپنځه ورځې دمسلمانانو خلیفه و او دهجرت په ۲۴ کال د (۶۳) کلنۍ په عمر د سهارد لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي اوبیا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناګانې

فاروق- د ښه او بد توپیرکوونکی

خلیفه- ځایناستی، د پیغمبر جانشین

ټپي- زخمي

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دحضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- دمتن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکوفعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، بريالیتوبونه ، خلاقت ، نړۍ)

۲. زده کوونکي دې په ګروپونو وويشل شي او هر ګروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي. بيا دې مطلب نورو ته ووايي.

۳. پوښتنې:
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څووم يار دی؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) په څوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
- حضرت عمرفاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته دمسلمانانو مشروتيا کل شو؟
- حضرت عمرفاورق (رضی الله عنه) څومره وخت دمسلمانانو خليفه و؟

۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيايې په خپلوکتابچو کې وليکئ.په جملو کې يې سمې وکاروئ!

ابوبکرصديق، عمرفاروق ، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولګي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلموڅخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچوکې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، بريالیتوبونه

ketabton.com - The Digital Library

اتلسم لوست

ګلان

موخه: د متن لوستل، ليکل، او دګلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- تاسو څو ډوله ګلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ.
- آيا پوهېږئ چې د ګل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- زموږ د هېواد کومې مېوې له ګلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ!

زموږ پـه ګـران هېـواد کـې ډول ډول ګـلان پيـدا کېـږي. چې غـوره ډولونـه يـې دادي: کشمالی، ياسمن، شبو، نرګس، ګلاب، چنبېلي، فرشي، پـتوني، داودي او

داسې نور چې زموږ هېواد وال يې په بڼونـو، چمنونو او کورونـو کې د ښايـست او دهـوا د سمـسورتيا لـه پاره کري او روزنه يې کوي.

زمـوږ د هېــواد مــشهورې مېــوو لرونکې ونـې لکـه زردآلـو، آلوبـالو، لېمـو، انـار، انګـور، نـاک، مالتـه، نارنج، منه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هـم رنګارنـګ او ښـکلي ګلان لـري.

په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول ګلانو څخه پـه زړه پـورې عطرونـه او درمـل جـوړوي چـې هـر يـو يـې د زيـات ارزښـت وړ او د ژونـد د چـارو پـه ښـکلا او روغـتيا ،خوشحالۍ کې ډېر ارزښت لري.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست عنوان په تخته ولیکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د ګلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې دګلانو د ګټو په هکله دهر ګروپ څخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

زموږ په هېواد کې ډول ډول ګلان ____________________ .

پــه اوســنۍ زمانــه کــې ډېــر هېوادونــه لــه ډول ډول ګلانــو څخــه پــه زړه پــورې عطرونه او درمل ____________ .

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ______ او _______ ، ______ کې ډېر ارزښت ___________ .

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالی	کشمالي
زرد آلو	زردآلان
مڼه	_______.
مالتــه	_______.

۴. پوښتنې:

- کومې میوه لرونکې ونې پېژنئ نومونه یې واخلئ؟
- کوم ګلان زموږ په هېواد کې پیدا کېږي؟
- له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د ګلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

ketabton.com - The Digital Library

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچولو په زیانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر دمېوو د پوټکو اچول د لارو په سر ښه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- کله چې مېوه خورئ کوم ټکي باید په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمری دواړه په شلورم ټولګي کې زده کړه کوي. **اجمل** هوښیار،او با ادبه هلک دی. په ټولګي کې لومړی لمبر او په ښوونکو ګران دی. له خپلو ټولګیوالو سره ښه ناسته او ولاړه کوي. خو زمری یو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د کېلو په خوړلو لګیاو او د کېلو پوټکي یې په بې پروایۍ سره د ښوونځي په لاره غورځول. **اجمل** غوښتل چې ټولګي ته لاړ شي پام یې نه شو پښه یې د کېلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او ناآرامه و، روغتون ته یې یووړ. وروسته له معاینې څخه ترګنده شوه چې د پښې هډوکی یې مات شوی دی. ډاکټر ورته نسخه ورکړه او بیا یې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډېره پاملرنه وکړي. **اجمل** د ډاکتر خبرې په پام کې ونیولې د څو میاشتو په بهیر کې د **اجمل** کلنۍ آزموینه را ورسیده او دی له آزموینې څخه پاتې شو.

دې ته اړشو چې همدا ټولګی په بل کال کې بیا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري دبې ځایه پوټکو غورځولو او د بې پروایي له امله **اجمل** ته څومره زیان ورسید. نو ګرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې یو شی خورئ لومړی یې ومینځئ. بیا یې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خځلو اچولو له بېلرونو څخه ګټه واخلئ چې نورو ته ستونزه او زیان ونه رسېږي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبی ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمری دواړه په څلورم ټولګي کې ______کوي.

اجمل یو هوښیار او با ادبه _____ دی.

له خپلو ټولګیوالو سره ښه _____ کوي.

خو زمری ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولګي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه ________ وو.

یوه ورځ چې زمری په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملګرو سره د ______ په خوړلو لګیا و او د کېلو ______ به یې په ______ د ښوونځي په لاره کې غورځول.

اجمل ________ چې ټولګي خواته لاړ شي.

پام یې نه شو ________ یې د کېلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.

دی د پښې د ژوبلېدو څخه ___________ و.

ډاکټر ورته ____________ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځایه پوټکو غورځولو او دبې پروایي له امله اجمل ته څومره ____________ ورسېده.

تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی یې ومینځئ، بیا یې __________ .

دهغه پوټکي دلاري په سر ________ بلکې د خځلو اچولو له بېلړونو څخه ګټه واخلئ!

۳. پوښتنې:

- اجمل څه ډول هلک و؟
- اجمل په ښوونکو او خپلو ټولګیوالو باندې ولې ګران و؟
- زمری څه ډول هلک و؟
- اجمل د څه شي له کبله ژوبل شو؟
- موږ باید کوم کارونه وکړو تر څو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- پوښتنو ته یې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په څو کرښو کې ولیکئ!

ketabton.com - The Digital Library

شلم لوست

راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- راډيو کومې اسانتياوې رامنځ ته کړې دي؟
- د راډيو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختک څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې برېښنا ييزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په بنسټ ټېلګراف جوړ شو. او وروسته بيا د ايټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو ننداري ته يې وړاندې کړه چې د هر ژربې پراختيا وموندله.

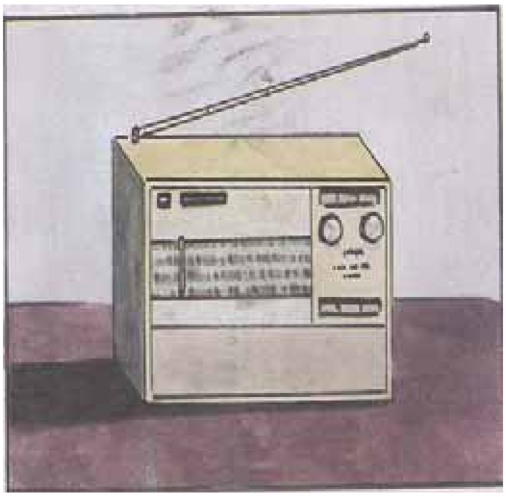

زموږ په هېواد کې دغازي امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې دراډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څوتنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدوونکو د ستګاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۲) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډیو د ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سویې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسیم ټېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، څو زده کوونکي په وار دراډیو په اړه نوروته خپل معلومات او څرګندونې وړاندې کړي.

۲. پوښتنې:

- الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابته کړه؟
- مارکوني په کوم کال کې راډیو اختراع کړه؟
- زموږ په هېواد کې د راډیو د تخنیک زده کړه د لومړی ځل لپاره چا وکړه؟
- راډیو خلکوته کومې اسانتیاوې برابرې کړې دي؟

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

راډیو په فضا کې د موجونو قوه د ________ په واسطه لېږدولای شي.

د همدې تجربې په بنسټ __________ جوړ شو.

وروسته بیا ایټالوي پوه ______د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډیو جوړه کړه.

زموږ په هېواد کې د __________ د حکومت په موده د راډیو د ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکو د راډیو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- دوی کولی شي چې د راډیو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ورکړل شویو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنی دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډیو، ټېلګراف، فضا، غږونه) کلمې په جملو کې وکاروي.

ketabton.com - The Digital Library

يوويشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، لیکل دژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- خلک خپلې غلې چېرې اوړه کوي؟
- څو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه يې واخلئ؟

خلک دغلې دانې دمیده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او دغلې دانې میده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګڼي. خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه هم ګټه اخیستنه لکه لاسي مېچنې، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه يې د ماشینونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسيله ګرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوايي ځرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سیمې چې برېښنایې ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تیلو او ماشیني ژرندو څخه ګټه اخیستل کېږي.

ژرندې دغلو، دانو د اوړه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي ګټه او د کار يوه ګټوره لارهم ده. له همدې لارې څخه ځینې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولنې اړتیاوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتیا لري.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولګي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.

۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه ___________ اخیسته.

له بادي ژرندو څخه په هغو _________ کې سمه ګټه اخیستل کېدای شي چې ___ ولري.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه ګټه اخیستل کېږي چې ډېرې ________ ولري.

زموږ په هیواد کې دژرندو _________________ ډولونه شته.

ژرندې دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره ___________ ګټه او د کار یوه ګټوره لار هم _______ .

له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره ___________ لري.

۳. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک ____ بڼه ______ اړتیا ______ ګټه _____

وګړو	فایده	ضرورت	شکل

۴. پوښتنې:

- خو ډوله ژرندې مو ولیدلې، نومونه یې واخلئ؟
- خلک له ژرندو څخه څه ګټه اخلي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- دژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

دژرندو ډولونو نومونه واخلئ او بیا دژرندو د ګټو په اړه څو مناسبې جملې ولیکئ.

ketabton.com - The Digital Library

دوه و یشتم لوست

کاغذ او کتې یې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کاغذ د ارزښت او کتو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- موږ خپلې خبرې او اړتیاوې د څه شي په مخ لیکو؟
- پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ لیکلې؟ او ولې؟

موږ څومره کتابونه چې گورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به گران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختگ د پوهې د خپریدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته او له یوه ځای نه بل ځای ته خپرېږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کیسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندې لیکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختگ وکړ خپلې خبرې به یې پرهډوکو، د ونو په پوستکو او پاڼو لیکلې. ورو ورو د څارویو په څرمنو لیکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکي یې پاک کړل او په هغو یې لیکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپېسیو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توگه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کوښښونه وشول ترڅو ننني کاغذ په اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سنی کاغذ له یو ډول و نو څخه جوړېږي. دلرگیو ټوټې په یوه ډنډ کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره گډ کړي. ځینې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرگي ټوټې حلوي او یو ټینگ او بلن شی ورڅخه جوړېږي. بیا دا اوبلن د ماشینونو په وسیله نری کوي او د یو شي پرمخ یې خپروي چې وچ شي. وروسته یې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ یوازې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپو لو کې نه کارول کیږي بلکې له پېړ او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلگیت پوښ، کارتونه، الماری او بکسونه هم جوړوي.

ketabton.com - The Digital Library

همدا راز نوټونه هم له یو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځينې ژوند د اړتيا شيان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکی دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې يو تن د ټولګي په مخکې د کاغذ د پيدا ايښت او ګټو په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

٢. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوبړن،	مايع
پېړ،	پنډ
سپېڅسيو،	تارونو

٣. پوښتنې:

- خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟
- د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟
- له کاغذ څخه موږ څه ګټه اخلو؟
- موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

٤. د لاندې کلمو سمه بڼه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه	ستونذمنه
پرمختړ	پرمختګ
سپېڅسيو	سپېنسو
ټوټو	توټو
ډنډ	دنډ

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنګه منځ ته راغی؟
- زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

ketabton.com - The Digital Library

درویشتم لوست

دلویانو خبرې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د لویانو په ګټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې ګټه اخیستل او په متن کې د مختارې په نښه کول دي.

پوښتنې:
- آیا تاسې په خپل کور او کلي کې د لویانو او مشرانو څخه کومه ګټوره خبره د نصیحت په توګه اورېدلې ده؟
- که مو اورېدلې وي ویې وایئ؟
- موږ د لویانو خبرو ته ولې په غور غوږ نیسو؟

- د هر انسان د بریالیتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتینی عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې ګټور کتاب له منځه یوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهیږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان یوازې د نېکمرغۍ له پاره پیدا شوی او نېکمرغي یوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربو نه پند واخلي.
- بریالیتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل بریالیتوب باندې باور او ایمان ولري.
- پوه یې په بل زده کوي او ناپوه یې په ځان.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې د هرې وینا مطلب بیان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. دهر ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.

۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغي، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوپوه، شئ، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختاړې ولري.

(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزونه:

- زده کوونکي ګټورې ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلی شي؟
- زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- زده کوونکي له ګډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده یې زده کړئ!

ketabton.com - The Digital Library

ثلیریشتم لوست

سپینه ادي

موخه: د سپینې ادې پېژندل او ددې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

- د سپینې ادې نوم خو به مو اوریدلی وي ویلی شئ چې هغه څوک وه؟
- تاسو دځینو پښتنې مېرمنو شاعرانو نومونه اخیستلی شئ چې هغوی په خپل وخت کې شعرونه ویلي وي؟

سپینه ادې دنور محمد الکوزي لور وه ، په قام الکوزی او دهرات دښار اوسېدونکې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه.

سربېره پر دې چې یوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې یوه پخه شاعره هم ګڼل شوې ده. زیات اشعارېې ویلي دي ، کله چې ایرانیانو په (۱۲۵۵هـــ ق) کال په هرات یرغل وکړ او دهغوی یرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو بری و موند نو دغې پښتنې مېرمنې دافغانانو د بري په ویاړ یو ډېر ښکلی شعر وواېه چې د (هرات محاصره) نومیږي . په هغه شعرکې یې دافغانانو د بري ستاینه کړې ده.

د شعر څو بیتونه یې دادي:

راشـــه چې تاته حکایت کـومه | د ســدوزو د ســلطنت کـومه
د پـښـتـنـو توري به تل ځلـېږي | د دښمن سترګې له برښنا ړند یږي
دوی وو مېړونه پښتانه توریالي | پر ننګه ټینګ وو د وطن ننګیالي
د هـرات خوا وه له غلیمه خالي | دلته خپره وه هوسایي خوشحالي

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن ولولي او بيادې د سپيني ادې په هکله معلومات و ړاندې کړي.
- ښوونکی دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر ګروپ يو تن دسپيني ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي اوبيا دې دلوست د مطلب په هکله له يو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر ګروپ يو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپيني ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي .

۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پيدا کړئ او دکلموتر څنګه يې په خپلو کتابچو کې ولیکئ:

الف:پوهه: ________

ب : زاهده ________

ج : وياړ: ________

د : ستاينه:_______

پرهيزګاره
افتخار
صفت
عالمه

۳. پوښتني:

- سپينه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه ؟
- سپينې ادې دافغانانو دبرې په وياړ يو شعر ويلی دی دهغې شعر څه نو مېږي ؟

۴. په لاندې کلموکې نوم په نښه کړئ او بيايې په خپلوکتابچوکې وليکئ!

سپينه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- دسپينې ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟
- دورکړل شويو متراد فو کلمو معنا يې له چوکاټ څخه پيدا کړی شوه؟
- پوښتنوته يې سم ځوابونه وويل؟
- په ور کړل شويو کلمو کې يې نومونه په نښه کړل؟
- زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه دخوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په خو کرښو کې وليکئ!

ketabton.com - The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

جرګه

موخه: د متن لوستل، لیکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ور کول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

- جرګه څه ته وايي؟
- په جرګه کې خلک په کومو موضوع ګانو باندې خبرې کوي؟

جرګه د افغانانو ملي دود دی. کله چې زموږ د هېوادوالو تر منځ کومه ستونزه پیدا شي، د قوم مشران سره راغونډېږي په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وايي. په جرګه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي.

تر ډېر فکر او غور وروسته داسې پرېکړه کېږي چې ټولو ته د منلو وړ وي. د جرګې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غړولی.

که څوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنیو، کلیو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو اوارېږي، د جرګې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني یې.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.

۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خوښې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود ، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه ـــــــــــــــــــــ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډېږي.
په جرګه کې خلک او مشران ـــــــــــــــــــــــ .
له ډېر ــــــــــــــــــ وروسته پرېکړې کېږي.
جرګه د افغانانو ملي ــــــــــــــــــــ دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه څو جملې ولیکي.

ketabton.com - The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

کیسۍ

موخه: د کیسۍ لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

پوښتنې:
- تاسې د کیسۍ په هکله معلومات لرئ؟
- کیسۍ څه ته وایي؟

کیسۍ: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلومولو ته کیسۍ وایي.دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي.

ووایئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځایېږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي (پښ بنۍ)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه ګېډه نه کولمې لري. (غلبېل)
- ځي،ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیورۍ)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پښې لري انسان نه دی. (چرګ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی یې دننه غوښه یې بهر. (شاتېنګۍ)

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې کیسې په لوړ آواز ولولي.
- د کیسې مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کیسې ووایي.
- زده کوونکي دې د ټولګي د چاپېریال شیانو ته و ګوري او کیسې دې ترې جوړه کړي. نور به یې وار په وار ځواب وایي..

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱.زده کوونکي دې په وار سره یوه کیسې په لوړآواز ولولي. بل تن به یې وار په وار ځواب وایي.

۲. زده کوونکي دې یو له بل سره کیسې ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. لاندې نیمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

سل خولې لرې نه ګېډه نه کولمې ________________.

ځې ځې مخ نه ______________.

غاښونه لري او خوراک نه شي پري _____________.

چې ځم را سره ځي چې نه ځم ________________ .

ارزونه:

- زده کوونکي کیسې سمې لوستلی شي؟
- د کیسیو ځوابونه یې پیدا کړل؟
- له ځانه یې کیسې وویلی شوې؟
- نیمګړې کیسې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکی دې د کور د غړو په مرسته څو کیسې ولیکي. ټولګي ته دې راوړي او ملګرو ته دې واوروي ملګري به یې ځوابونه وایي.

ketabton.com - The Digital Library

اوه ویشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د همت اومیړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

پوښتنې:
- داسې یوه لنډه کیسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ویې وایئ!
- همت څه مفهوم لري؟

حاتم طایي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک میړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طایي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلوېښت اوښان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې ګوښې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د څوځانو یو لوی ګېډی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت په ځان نه ړدي د پاسه

کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په میړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووایي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

همت ___________

امیران ___________

ګېډۍ ___________

پادشاهان
مېړانه
پېټۍ

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

حاتم طایي ته ________ وویل:

تر خپل ځان دې په دنیا کې بل ________ مېړنی لیدلی دی او که نه؟

یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره ____ کړي وو او هغوی مې ____ وو.

یو سړی مې ولید چې د ___________ یو لوی ګېډۍ یې په شا کړی و.

له هغه څخه مې ___________ وکړه.

د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې ___________.

هغه څوک چې خوری ډوډۍ د خپله ___________.

د حاتم منت په ځان نه ږدي ___________.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

د لوستل شوې کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ، او د متن شعر له یاده زده کړئ.

ketabton.com - The Digital Library

اته ویشتم لوست

د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسایل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسیلې دي. د پلونو شتوالی ډېره ګټه لري. د پُل په وسیله دوه بېلې لارې سره نښلول کیږي. د پلونو د شتوالي په وسیله دیوه سیند یوه خوا له بلې خوا سره یو ځای کېږي او دتګ او راتګ سبب کېږي. د مثال په توګه که چېرې د یو سیند له پاسه پُل نه وي، موږ نه شو کولی چې له سیند څخه بلې خوا ته تېرشو. نوښه به دا وي په هغو سیمو کې چې

هلته سیند او لویې ویالې موجودې دي باید پُل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېرې کېدوله پاره د سیندونو او لویو ویالو له پاسه پاخه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تګ او راتګ د اسانتیاوې یې برابرې کړې دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه ګټه ترېنه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وبجاړ شوي دي بېرته یې په خپلو متو او زیار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکئ او په زده کوونکو يې ولولئ..

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هر ګروپ يو زده کوونکی معلومات ورکړي.

٢. پوښتنې:

- پلونه زموږ په ورځينی ژوند کې څه ګټه لري؟ او ولې؟
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟

٣. تمرين:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع	مفرد	جمع
پُل			سیندونه
لار			سیمې
خوا			ویالې

۴. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو، څارويو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې ______________ .

د پلونو شتوالي خورا ډېره ګټه ____________ .

په هغو سیمو کې چې ______ سیند يا لويې ويالې موجودې دي بايد ____ورته جوړ شي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړ؟
- پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

دپلونو د ارزښت په هکله څوکرښې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

ketabton.com - The Digital Library

نهه ویشتم لوست

د بخار ماشین

موخه: دمتن لوستل، لیکل،د بخار ماشین پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشین په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزې اواریږي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار دیگۍ ژر خواږه پخولی شي او که عادي دیگونه؟ ولې؟

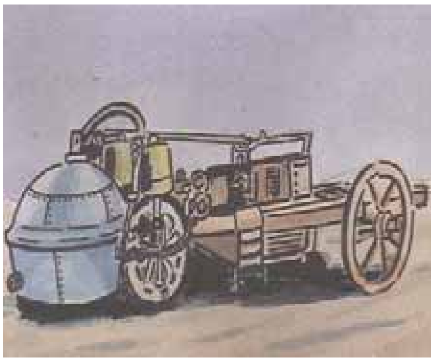

هغه وخت چې د بخار ماشین جوړ شوی نه و خلکو به ټول خواړه په خاورینولوښو کې پخول .هر کله چې د بخارماشین جوړشو نو لاسي کارونه ماشیني شول چې په دې توګه د بخار د ماشین په هکله نظر د لومړي ځل له پاره دیوپوه (لیونارډوداوینچي) له خوا په (۱۲) میلادي پیړۍ کې وړاندې شو. په اوه لسمه پېړۍ کې د دغه ماشین یوه بېلګه جوړه شوه چې د بخاردفشار په واسطه به یې او به له کان (معدن) څخه پورته کولې. په همدې پېړۍ کې بیا یوه ایټالوي مخترع (جیووانې) یوه اوبه ایشوونکې آله (آب ګرمي) جوړه کړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ کې یې ستر کاروکړ هغه (ینیس پاپن) دی. ده د بخار هغه دیګۍ جوړ کړ چې د نرۍ په پخلنځیو کې کارول کیږي او په دغه دیګي کې یې د لومړي ځل له پاره دغوښې کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي.
تردې وروسته بیا (توماس نیوکومن) د بخارانجن جوړ کړ. یو بل پوه چې (جیمزواټ) نومېده دې کارته یې وده ورکړه. وروسته بیا د بخار ماشینونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه یې جوړ شوي دي او په ټوکر اوبدلو ، د کانونو ، ترانسپورتي ماشینونو او د نورو ډول ډول فابریکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. تولنه نرۍ د ماشین کیدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتیایي هڅې لا روانې دي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې یو تن د ټولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲.

لغتونه	معنا
پېړۍ	سل کاله
بېلګه	نښانه
پخلنځی	د خوړو د پخولو ځای

بخار: د بخارماشین د بخار د فشار په اثر کار کوي.

۳. پوښتنې:

- هغه وخت کې چې د بخارماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
- د بخاردماشین نظریه د لومړي ځل له پاره دکوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
- (جیووانی) ایټالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
- د بخار د یګۍ چې د نرۍ په پخلنځیو کې کارول کېږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشین په اړه یې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخاردماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولی شي؟
- دنویو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخارماشین او آب ګرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

ketabton.com - The Digital Library

د ېرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، ليکل او دهېواد د ملي و اکمن احمد شاه باباپېژندل دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې احمد شاه بابا څوک دی ؟
- احمد شاه بابا په کوم کال کې او دچاله خوا دافغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

داحمدشاه بابا اصلي نوم احمدخان دی اود ابدالي زمان خان زوی دی. احمدشاه بابا په (۱۱۳۵) هجری لمريز کال دقندهار په ښارکې زېږېدلی دی . پلار يې د هرات مشرو.

احمدشاه بابا د نادرا فشار له مرګه وروسته په (۱۱۲۰) هجري لمريز کال د قوم دمشرانو دلويې جرګې له خوا دافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو. په ډېره لږه موده کې يې پياوړی مرکزي حکومت جوړکړاوداافغانستان ملي واکمن و. احمدشاه بابا سربېره پر دې چې د جګړې په ډ ګرکې توريالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ويلي دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنيا ملکونه ډېرشي
زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاګونه
دډهلي تخت هېرومه چې را يادکړم
زمادښکلي پښتونخواد غروسرونه

احمد شاه بابا د(۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړشواو په کندهارکې خاورته وسپارل شو.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- داحمدشاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

دزده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي اوداحمد شاه بابا په هکله دې څو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.

٢. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملو کې وکاروئ.

پیاوړی - قوي ډګر - میدان

واکمن - اختیاردار

٣. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچوکې ولیکئ او ترڅنګه یې ځوابونه ولیکئ.

- داحمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
- احمدشاه بابا د چا زوی دی؟
- احمدشاه بابا په کوم کال او دچا له خوادافغانستان په پاچاهۍ و ټاکل شو؟
- احمدشاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي
زما بـه هېر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

ketabton.com - The Digital Library

يو د پرشم لوست

خواږه شيان

موخه: د متن لوستل، ليکل د خوږو شيانو پېژندل او دهغو د گټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوږو نومونه واخلئ چې خوړه ولري؟
- د ډېروخوږو شيانو خوړل گټه لري او که زيان؟ ولې؟

خواږه شيان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره يا شکره، گوړه، شيريني، قند، نقل، چاکليټ او داسې نور. په ډېرو خوراکي شيانو او مېوو کې هم زياته اندازه خوږه شته. په برابره اندازه د خوږو شيانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خواږه شيان انرژي يا قوت لري چې موږ ته يې ډول او په تېره بيا ماشومان ورته ډېره اړتيا لري. خو د ډېرو خوږو خوړل د ماشومانو له پاره زيانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زياته خوږه يا خواږه شيان وخوري نو اشتهايې خرابوي او نور خواړه نه شي خوړلای. ځکه نور خواړه هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کوښښ وکړئ چې د ډېرو خوږو شيانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې گټې يې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوږه ونه خوري.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوړو شيانو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعاليتونه تر څارنې لاندې ونيسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د هر ګروپ يو تن د خوړو د ګټو او زيان په اړه خبرې وکړي.

٢. د جملو د تشو ځايونو لـه پاره د قوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او پـه کتابچو کې يې وليکئ!

خوا ړه شيان انرژي يا قوت ______________ . (لري، لرم، لري).

مور خوړو شيانو ته ډېره اړتيا __________ (لرم، لرو، لرئ).

د خوړو د ګټو او زيان په اړه ماشومانو ته لارښوونه __________ . (وکړئ، وکړم).

٣. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!

(شيان، خواړه، ډولونه، ماشومان اوبه، خوړل).

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی او ليکلی شي؟
- د خوړو شيانو نومونه ويلی شي؟
- د خوړو شيانو د ګټو او زيانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- د جملو تش ځايونه يې په مناسبو کلمو سره ډک کړی شول؟
- د ورکړل شويو ګډوډو کلمو څخه په ترتيب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوړو شيانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

دوه د پړشم لوست

زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، ليکل دورځني ژوند دخوړو د ګټو په اړه معلومات ور کول دي.

پوښتنې:
- څه فکر کوئ چې خواړه څه شی برابروي؟
- که چيرې خواړه انسان ته ونه رسيږي څه کيږي؟

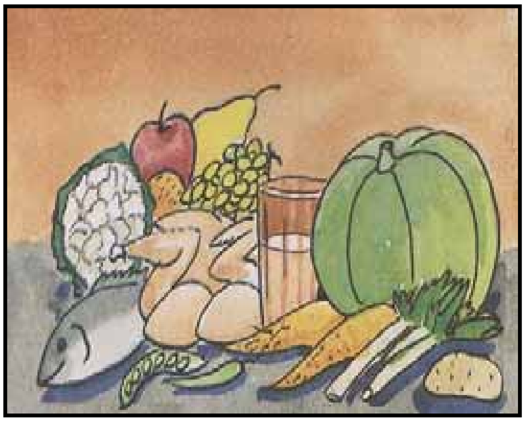

د دي لـه پـاره چـې ژونـد وکـړو او خپل ژوند په ښه توګه تېر کړو نو موږ له هـوا ، اوبـو سـربېره خـوړو تـه اړتيا لـرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتياوې دي. بې له خوړو څخه د انسان ژونـد امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شيانو ته وايي چې موږ يې خورو او څښو.

لـه خوړو څخـه يوه برخـه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي يـا قـوت توليـدوي. او زمـوږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول يې يا دونه کوو.

١. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.

٢. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.

٣. خـواړه زمـوږ پـه بـدن کـې انـرژي برابـروي چې جسمي او فکـري کارونـه سـرته ورسـوو. د دغـې انـرژۍ لـه کبلـه زمـوږ بـدن غـښتلی او پيـاوړی کيـږي او د ځينـو ناروغيو په وړاندې مو د بدن مقاومت زياتوي.

ګرانـو زده کوونکو! هغـه خـواړه چې زمـوږ د بـدن ټـولې اړتيـاوې بـشپړوي او هـم زموږ بدن په ښه توګه ور څخه کار او فعاليت تر سره کوي د مناسبو خوړو پـه نامـه يادېږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځنۍ اړتيا وړ مـواد لکـه پروټينونـه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بـدن تـه انرژي برابـروي پـروټين زمـوږ هډوکي پـه تېره بيـا د ماشـومانو هډوکی پيـاوړي کـوي پـروتين پـه غوښـه،

ketabton.com - The Digital Library

شیدو ، هګیو ، لوبیا ، سبو ، غلو ، او مېوو کې پیدا کېږي نو لازم دي چې مورږ د خپل وس او توان په اندازه پروټیني خواړه وخورو تر څو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢. د هرګروپ یو تن دې دخوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.

٣. پوښتني:

- خواړه زمونږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
- په کومو خوړو کې پروټیني مواد موجود دي؟
- مناسب خواړه کوم خواړه دي؟

۴. دلاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خواړه زمونږ د بدن په ______________کې خورا مرسته کوي.

خواړه زمونږ بدن _________________ ساتي.

خواړه زمونږ په بدن کې ______________ برابروي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- په دې پوه شول چې زمونږ خواړه کوم دي؟
- د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښیږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

ketabton.com - The Digital Library

درې د پرشم لوست

رښتیاویل

موخه: د متن لوستل، لیکل، د رښتیاویلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې یې پلي کول دي.

پوښتنې:
- که تاسو په هر کار کې رښتیا ووايئ مور او پلارمو در څخه خوشحالیږي؟
  که هو، نو ولې؟
- رښتیاویل څه ګټه لري؟

د اڅک کورنۍ یوبڼ لري. یوه ورځ اڅک خپل بڼ ته ورننووت او پکې ګرځیده. د بڼ په یوه خوا کې یې پر یوه تبر سترګې ولګېدې. تبریې را واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې پوټکی یې پرې کړ. بله ورځ اڅک له خپل پلار سره د بڼ لیدلو له پاره ولاړ.

اڅک او پلار یې په بڼ کې ګرځېدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې دي. پلار یې ډېر خواشینی او په غوسه شو. له اڅک څخه یې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اڅک چې خواشینی ښکارېده، پلار ته یې وویل: ددې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې په دې عمل سره ونه و چېږي او پاڼې یې ژېړیږي.

پلار یې دده په رښتیاویلو ډېر خوښ شو او ورته یې وویل: زویه! د ونو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پوټکي پرې شي نو ونه وچیږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره ایښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتیاویلو ډېرخوشحاله شوم، ځکه چې تا رښتیا وویل او رښتیاویل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي. بیا دې یو یوتن د متن مطلب بیان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پیدا کړئ او تر کلمو لاندې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

بڼ - ...... خوښ - .... پوټکی - .... خواشیني - .... غوسه ....

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ او د جملو په تشو ځایونو کې یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

د اخک کورنۍ یو بڼ ______________ . (لري، لرو)

تبر یې واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې. پوټکي یې ________ . (پرې کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار یې کله چې په بڼ کې ________ . (ګرځېدل، تلل)

ګورې چې دهماغې مېوه لرونکې ونې پاڼې ژېړې شوې ________ . (دې، ده)

زویه! د ونو پوټکي څوک نه ___________ . (پرې کوي، شکوي)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آیا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب یې پوه شول؟
- زده کوونکي د ربنتیاویلو په ګټو خبرې کولی شي او له ربنتیا ویلو سره یې مینه پیدا کېږي.
- نوې لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- په نیمګړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د ربنتیاویلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

ketabton.com - The Digital Library

څلور د یرشم لوست

سخاوت

موخه: د متن لوستل، لیکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنګه؟
- سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې یو سړی د خپل مال، پیسو او نورو څخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې ډېر ښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دی. دمثال په توګه که چېرې یو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید مرسته وکړو. همدا راز یو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنیا کې عزت ورکوي او د هغه مال زیاتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي.

لکه چې یو شاعر وايي:

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لازیات شي

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.

٢. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!

سخاوت ـ سخي ـ ځوانمرد ـ سپېڅلی

٣. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې ولیکئ!

سخاوت دې ته وايي چې یو سړی د خپل مال، پیسو او نورو شخه یو څه انـدازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.

سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې ___________بلل شوی دی.

کـه چېرې یـو بې وزلـه انسان ګـورو د خـپل وس پـه انـدازه لـه هغـه سـره باید ______ وکړو.

سخي انسان ته د خدای ______ هم وايي.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

دا دنیا په سخاوت سره زیاتیږي
د کوهي اوبه چې وباسې لازیات شي

ketabton.com - The Digital Library

پنځه دېرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، ليکل او دمورد حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو کوم حقونه لري؟
- مورې او تاسي ولې د خپلې مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. دهغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبرې يې ومني. کله چې هغوې بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بريالی او آخرت يې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی(کرم الله وجه) ته يې وويل: زما څادر واخله او په پلانکي ځای کې يې يو شپون ته ورکړه.

حضرت علی (کرم الله وجه) څادر واخيست او د شپون ځای ته ورغی.

حضرت علی (کرم الله وجه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژنې؟ سړي ورته وويل: چې هو: پېژنم يې. هغه په غره کې رمه پيايي. حضرت علی (کرم الله وجه) شپون ته ورغی او ورته يې وويل: حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) پر تا سلام وايه او دا څادر يې ما ته راکړ چې تا ته يې درکړم. شپون ورته وويل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) غاښ شهيد شوی دی، ما خپل غاښونه مات کړل. بيا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) ته ورشم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجه) ورته وويل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی، خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خپل څادرزما په لاس تا ته د سوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بيا هغه څادر واخيست او مننه يې ترې وکړه.

د اسلام پيغمبر حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د مور په هکله دا هم فرمايلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره دلوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

۲. پوښتنې:

موږ بايد له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجه) ته يې څه وويل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پېغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمايلي دي؟

۳. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار ______________ وکړي.

حضرت علي (کرم الله وجه) څادر واخيست او د__________ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې _________ يې درکړم.

جنت د مور او پلار تر _______________ لاندې دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن مطلب ويلی شي؟
- پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟
- نيمګړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هرزده کوونکی دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي ليک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

شپږم د پرشم لوست

نوم

بريالي،	اجمل،	ملالۍ،
ونه،	غوا،	چوکۍ،
کړکۍ،	چرګ	

موخه: دمتن لوستل، ليکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم يې پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه ډول کلمې ليکل شوې دي؟
- د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حيوان، نبات او يا نورو شيانو د پاره وي.
لکه ختېک، قادر، آس، اوښ، ونه، ځوکۍ او داسې نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا دکور ترځنګه د چرګانو يو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وايي چې چرګان په کې ساتل او پالل کيږي. همدا راز هغه يو آس او يوه غوا هم ساتلې ده او روزنه يې کوي. د تورګل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بيا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چوزګوړو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا يې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو تر څنګه ښکلې څوکۍ هم ايښې دي چې د ګلانو د ننداري له پاره ترې کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتيا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورګل اکا اجمل ته داسې وايي: زويه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه بايد په چا ونه پلورو او نه يې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب بايد په امانت داری ولاړوي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکی دې په متن کې د اشخاصو، څارویو، نباتاتو او شیانو نومونه په تخته ولیکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نومونې کلمې نومونه دي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته ووایي.

۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي، ګلان، څوکۍ، ونې، روغتیا، ساتلې، څخه، لرې، ښه، ترې، څکه

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وایي؟
- د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، څارویو اود نباتاتو یو څو نومونه ولیکي.

ketabton.com - The Digital Library

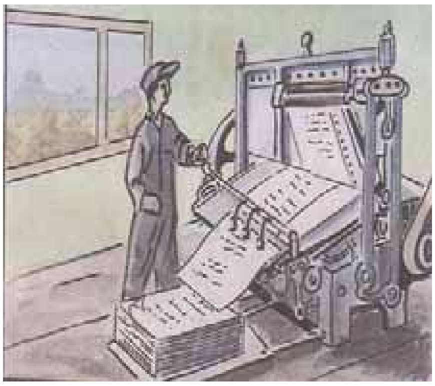

اوه د يرشم لوست
د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، ليکل. د چاپ ماشين د اختراع په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:
- ويلی شئ چې د کتابونو د چاپ ماشين د لومړي ځل له پاره چا جوړ کړ؟ او ولې؟
- د چاپ ماشين لومړی له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه کتابونه وو. په غور يې کتل او په فکر کې و. پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه: څه فکر کوې، زويه؟ احمد وويل: ما د اکتابونه کتل. ته يې وګوره څومره ښکلي چاپ شوي دي. پلار يې وخندل او ورته يې وويل: زويه! د نن ورځې څخه په زرګونو کلونو پخوا خلکو ليک نه پېژانده. ديوه کار يا دکوم خبر د رسولو له پاره به يې سړی يو ځای او بل ځای ته لېږه.

په دې کې يوه لويه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله ستونزه داوه چې دا خبره به هم څو تنو ته رسېده او ځينو نوروته چې لرې او سېدل بېخي نه رسېده.

بيا داسې وخت هم راغی چې خلکو ليکل زده کړل خو د ليکلو له پاره ډېر کوښښ او وخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړ چې خپلې ليکنې بايد ژر وليکي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلاجلا تورو په يو ځای کولو سره د چاپولو طريقه پيدا کړه هغه څه نومېده؟ هغه (ګوتنبرګ) نومېده هغه له لرګي څخه توري جوړ کړل او دهغه په وسيله يې کتابونه چاپ کړل.

ketabton.com - The Digital Library

خو ډېر ژر هغه ته څرګنده شوه چې د لرګيو دا توري خرابېږي او بيا کتابونه دومره ښکلي او صفا نه چاپيږي. د دې کار له پاره ګوتنبرګ له يو بل سرې څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته ديوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول يو وړوکې د چاپ ماشين جوړ شو چې يو کتاب يې چاپ او خپور کړ. وروسته دې کار ورو ورو پرمختګ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، ښايسته او رنګينې ورځ پاڼې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او ښځې يې په مينه لولي، خپله پوهه زياتوي اوله هغو څخه په خپل ورځيني ژوند کې ګټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي.
که چېرې د چاپ ماشينونه نه واى نو موږ به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې واى. احمد چې له پلار څخه دا ګټور معلومات واورېدل، ډېر خوښ شو او ويې ويل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملګرو ته هم وکړم چې د پوهې او دچاپ د ماشين په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشين په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بيان کړي.

٢. زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن په چوپتيا ولولي او نومونه دې پکې په ګوته کړي. بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

٣. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځايونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.

د احمد پلار اخبار ________.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه __________ وو.

ketabton.com - The Digital Library

پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه څه ـــــــــــــکوې؟

احمد وويل: ما دا کتابونه ـــــــــــــ.

ته يې وګوره څومره ښکلي ـــــــــــ شوي دي.

۴. پوښتنې:

- د احمد پلار څه شی لوست؟
- له احمد سره څه شی و؟
- د لومړي ځل له پاره چا د لرګيو څخه توري جوړ کړل؟
- د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپريږي؟
- د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟
- کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟
- په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟
- پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

ketabton.com - The Digital Library

اته د یرشم لوست

د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
- مفرد اوجمع نوم څه ته وايي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې يوازې په يو سړي، يوحيوان اويو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له يو څخه په زياتو سړيو، حيواناتو او شيانو دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د مفردو نومونو جملې	د جمع نومونو جملې
دا پسه دی.	دا پسونه دي.
دا کتاب دی.	دا کتابونه دي.
هغه ونه ده.	هغه ونې دي.

د مفردو جملو جمع وليکئ!

مثال: دا سړی دی.	دا سړي دي.
مفرد	جمع
دا ښځه ده.	دا .... دي.
دا اس دی.	دا.......... دي.
دا سنډا دی.	دا .... دي.
دا پسه دی.	دا .... دي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.

۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کله چې کومه ستونزه پیدا شي د قوم __________ سره راغونډېږي.

ستونزې او __________ د جرګو له لارې او اریږي.

له جرګې څخه __________ ملاتړ کوي.

زموږ هیواد زیات __________ لري.

دواکسین __________ باید پاکه وي.

غرونه، مشران، شخړې، افغانان ، ستن

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سیندونه، ویاله، افغانان، مشر، ګلان، غوا)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپېژندل؟
- زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعریف کولی شي؟
- د ورکړل شویو مفرد او جمع نومونو څخه یې جملې جوړې کړای شوې؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له یاده ولیکئ او بیا یې د جمع په نومونو واړوئ!

ketabton.com - The Digital Library

نهه د پرشم لوست
نیکي کول

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نیکي په مفهوم پوهېدل او په ورځينيو چارو کې يې عملي کول دي.

پوښتنې:
- ستاسو په فکر نیکي يعنی څه؟
- نیکي کول څه ګټه لري؟

يو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته کوي.

د ژبې په وسیله نیکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده.څه يې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ویل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. دلاس په وسیله نیکي او مرسته کول، مثلاً: د یوه ړوند لاس نیول او سمې لارې ته يې برابر ول دي او یا څوک ړوند یا کمزوری له سړک څخه بلې خواته تېر کړي. که دیو چا بار دروند وي، ورسره يې یوسي.

که څوک وږی یا لوڅ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه ګټورې خبرې تل په پام کې نیسي او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وايي:

کر د ګلو کړه چې سیمه دې ګلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي

کوهي مه کنه د بل سړي په لار کې
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

ketabton.com - The Digital Library

ښوونكي ته لارښوونه:

- ښوونكى دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات وركړي.

د زده كوونكو فعاليتونه:

١. زده كوونكي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات وركړي.

٢. د لاندې چوكاټ له مفردو كلمو څخه په خپلو كتابچو كې د جمع كلمې جوړې كړئ.

جمع	مفرد
ژبې	ژبه
	لاس
	مرسته
	لارښوونه
	سرک

٣. لاندې نيمگړې جملې په خپلو كتابچو كې بشپړې كړئ!

يو انسان له خلكو سره په ژبه ، لاس ، او مال نيكي او مرسته ________.

دژبې په وسيله خلكو ته لارښوونې _______________.

په لاس نيكي كول هغه دى، چې د يو ړوند لاس _______________.

كه د يو چا بار دروند وي، ورسره يې _________________.

٤. د لاندې بيت مطلب په نثر وليكئ!

كـر دگلـو كـړه چې سيمه دې گلـزار شي

اغـزي مـه كره پـه پـښو كـې بـه دې خـار شي

ارزونه:

- زده كوونكي متن لوستلى شي؟
- د متن په مطلب پوه شول؟
- د نيكي كولو په اړه خبرې كولى شي؟
- زده كوونكو نيمگړې جملې په مناسبو كلمو سره ډكې كړلې؟
- دلوستل شوى بيت مطلب په نثر اړولى شي؟

كورنۍ دنده:

د نيكي كولو متن په كور كې ولولئ. په خپلو كتابچو كې څو كرښې وليكئ چې بايد له چا سره مرسته وشي.

ketabton.com - The Digital Library

څلوېښتم لوست
متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:
- تاسې متلونه اوريدلي دي؟
- څوک کولی شي متل ووايي؟
- د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- ❖ خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- ❖ خپل عمل دلارې مل.
- ❖ څه چې کرې هغه به ريبې.
- ❖ زړنده که د پلار ده هم په وارده.
- ❖ چې اوسې، په خوی به د هغو سې.
- ❖ له يولاس نه ټک نه خېژي.
- ❖ په يوه ګل نه پسرلی کېږي.
- ❖ مارته په لستوني کې ځای مه ورکوه!

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وويشئ چې له يو بل سره د متلونو په اړه وغږيږي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. متن ولولئ او يوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بيا دهرى ډلې يو تن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.

۲. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بيا متلونه په ګوته کړئ، وروسته يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

سترګى په ښونه درنيږي.

د اښک پلار.

څمکه هغه سوځي چې اورپرې بليږي.

د هوسۍ مور.

دروا غ د ايمان زيان دى.

اوښ په بډه نه وهل کيږي .

که نن پر ما سبا پرتا .

درياب په لوټه نه خړيږي.

زموږ افغانستان.

د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:

- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوى کولى شي چې متل له ياده ووايي؟
- په دې پوه شول چې متل بايد سرې چېرې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له ياده زده کړئ او په خپلوکتابچو کې يې وليکئ!

ketabton.com - The Digital Library

يو څلوېښتم لوست
د نوم ډولونه
خاص نوم

خوشحال ختټک،	امير کروړ،	ننګرهار،
مزارشريف،	ابوريحان البيروني،	باميان.

موخه: د متن لوستل، ليکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:
- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
- ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وايي؟

خاص نوم: هغه دی چې په يو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه مزار شريف، احمد شاه بابا، کابل. بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاريخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابربڼ، د باغ بالا هوټل، د امير عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولايت، لوېديځ ته يې د ورد ګو او ميدان ولايت، جنوب خواته يې د لوګر ولايت او ختيځ ته يې د لغمان او ننګرهار ولايتونه پراته دي.
کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجونې او هلکان پکې زده کړه کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې يې له ډېر پخوا څخه شهرت لري.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.

۲. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په ګوته کړي. بیا دې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

افغانستان ډول ډول خاروي لري. (افغانستان)

زموږ د ګران هېواد مرکز کابل نومیږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.

د بابر په بڼ کې ښکلي او ښایسته ګلان کرل کیږي.

دکابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:
- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- په متن کې یې خاص نومونه په ګوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

ketabton.com - The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

وزرماتی مرغه

موخه: دمتن لوستل، لیکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوی ولري؟
- فکر وکړئ چې له یو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

یوه ورځ ښایسته ګل له خپلو څوټولګیوالو سره یو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی دیوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو یې پیل وکړ.

په دې شېبه کې یې الوتونکي مرغان لیدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتی نه شي. ښایسته ګل ورغی او مرغه یې ونیو، ویې کوت چې یو وزر یې مات دی. اېمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوې؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته یې وړم او کوښښ کوم چې وزر یې جوړ شي. اڅک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.

ښایسته ګل چې کور ته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. مورېې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کورته راوړ؟ ..... هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزرېې جوړ شي. مور یې بیا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ ښایسته ګل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخیستله.

ښایسته ګل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښایسته ګل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ځان سره یې وویل: او س باید دا مرغه خوشې کړم تر څو په آزاد ډول په هواکې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.

۲. پوښتنې:
- که مورې یو الوتونکی مرغه ووینو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
- ښایسته ګل د بوټو له پاسه څه شي ولید ؟
- مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
- د وزر ماتي مرغه له نیولو څخه د ښایسته ګل موخه څه وه؟
- مورې باید له مرغانو سره ځنګه سلوک وکړو؟

۳. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

جمع	مفرد
درسونه	درس
وني	
مرغان	
ښاخونه	

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

(مرغه ـ آزاد ـ پنجره ـ باغ)

ketabton.com - The Digital Library

درې څلوېښتم لوست
د زغم ښيګڼې

موخه: د متــن لوستل، ليـکل او په زده کوونکو کې د زغم او حوصلې د ښيګڼو د پياوړتيا روزنه ده.

پوښتنې:
- ويلی شئ د زغم معنا څه ده؟
- ستاسو په کورنۍ کې څوک د ښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- زموږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بــشريت ســتر لارښــوونکی حــضرت محمــد (صــلی الله عليــه وسـلم) پــه ژونـد کـې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلالـه) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړی و.
زمـوږ پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېرانې او عدالت څخه کار اخيسته.
وايـي چې مبـارک بـه کلـه چـې د لمانځـه لـه اداکولـو لـه پـاره د جومـات پـه لور روان و د تـلـلو پـه حال کـې بـه يـوې يـهودۍ ښځې لـه بامـه پـر مبارک څخلې راغـور ځـولې او د پيغمبـر (صـلی الله عليــه وسـلم) د ازار سـبب بـه شـوه، خـــو حــضرت مــحـمـد (صلی الله عليه وسلم) به دا اذيت په ډېره سړه سينه زغمه او له صبر څخه به يې کار اخيسته د غه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خـو نـاڅـاپـه دوه ورځــې دا عمــل ونــه شـــو. حــضــرت رسـول اکــرم (صلی الله عليه وسلم) پـه دويمـه ورځ پـه جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ يهودۍ ښځې پر ده څخلې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، يوتن مـبارک تـه ځـواب ورکــړ چــې هــغه ښـځه ناروغـه ده. حــضـرت رسـول اکـــرم (صلی الله عليه وسلم) د لمانځـه لـه اداکولو څخـه وروسـته بيا د يهـودۍ ښـځې کورتـه ورغـی او لـه هغـې څخـه يـې د روغـتيا پوښـتنه وکــړه. دا خبــره يــهـودۍ ښـځــې تـه د حيرانتيا وړ وه. هـغــې د رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) پـه صبر او حوصلې آفرين وو ايه او په هماغه ورځ يې ايمان راوړ او مسلمانه شوه.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووایي.

۲. پوښتني:

- د زغم معنا څه ده؟
- د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
- د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچوکې ډک کړئ.

خاوند ، وران، زغم، ایمان، مسلمانه ، اخیسته

د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې __________ و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار __________.

وایي چې مبارک به کله چې دلمانځه د اداکولو له پاره جومات په لور __________ وو.

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سړه سینه __________ .

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له اداکولو څخه وروسته بیا د یهودی ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د ______________ پوښتنه وکړه.

په هماغه ورځ یې ____________ راوړ او ________________شوه.

۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لارخود	لارښود	لارښوت
حوصلې	اوصلې	هوسلې
زغم	ځغم	ذغم

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!

زغم، حوصله،جومات

ketabton.com - The Digital Library

څلور څلوېښتم لوست

د ناروغۍ لیک

موخه: د ناروغۍ د لیک لیکل، لوستل او د ناروغۍ پـه وخت کې د ښوونځی اداري تـه يې استول دي.

پوښتنې:

- تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي اداري ته لیک استولی دی؟
- د ښوونځي اداري ته دناروغۍ د لیک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان بابا د ښوونځي مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن دیوي ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ـــــــــــــــــــــــــــــــ.

ملالۍ د خوشحال لور د څلورم الف د ټولګي زده کوونکې.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د نارو غۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک ګټې وښیي. او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې دناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍلیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

۲. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. پوښتنې:

- تاسې خدای مه کړه که ناروغه شئ د ښوونځي ادارې ته څه شی استوئ؟
- د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
- په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کیږي؟
- زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلې لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

ketabton.com - The Digital Library

پنځه ځلوېښتم لوست

دارېتیا لیک

موخه: د اړتیا لیک لیکل، لوستل او د اړتیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پوښتنې:

- تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعه لیکلې ده؟
- د ښوونځي ادارې ته دارېتیا لیک استول څه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د ښوونځي ښاغلی مدیر صاحب!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

نن د یوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه ________________ .

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولګي زده کوونکی.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې زده کوونکو ته د اړیتا لیک د لیکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.

۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسره د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.

۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایي.او خپلې غلطۍ دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.

۴. پوښتنې:

- تاسې ته که کوم کار پېښ شي د ښوونځي ادارې ته څه استوئ؟
- د اړتیا لیک استول د ښوونځي ادارې ته څه ګټه لري؟
- په اړتیا لیک کې نېټه لیکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- زده کوونکي د ا ړتیا لیک لوستلی شي؟
- د اړتیا لیک د لیکلو په ارزښت پوه شول؟
- زده کوونکي کولی شي چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورځ دې خپل ښوونکي ته ورښکاره کړي.

ketabton.com - The Digital Library

شپږ څلوېښتم لوست

څه چې وايې هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، ليکل، انګېې په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ور په ګوته کول دي.

پوښتنې:
- کله مو د سارا يا د غره دلمنې ترڅنګه په لوړ آواز چيغه وهلې ده؟
- تاسې بېرته څه اورېدلي دي؟ او ولې؟
- ستاسو په فکر بېرته آوريدل شوي غږ ته څه وايي؟

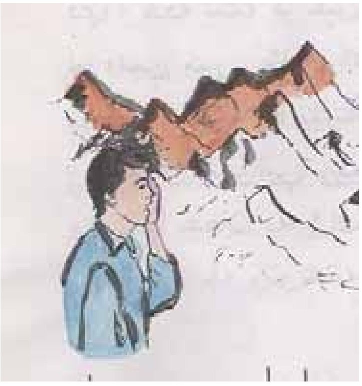

يوه ورځ اشرف د سپل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه يې له مخې څخه يو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به يې بېرته اورېده. هېڅکله يې داسې پېښه نه وه ليدلې. ډېر حيران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښې کوي. اشرف غږ کړ: چې څوک يې؟ آواز يې واورېد چې څوک يې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز يې وويل: ته ډېر بې عقل يې! ځواب يې واورېد چې ته ډېر بې عقل يې. د اشرف غوسه زياته شوه. په سختو خبرو يې پيل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وايي، ټکي په ټکي يې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو يې پيل وکړ چې غږ کوونکی پيدا کړي. هر څومره چې وګرځېد هغه يې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغی، پلار ته يې وويل: پلار جانه، نن په غره کې يوه هلک زما د آواز پېښې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پيدا مې نه کړ.

پلار يې چې د خپل زوی ټولې خبرې واورېدې داسې يې ورته وويل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرګون دی. چې بېرته تاته راګرځېدلي دي. په غرونو او داسې نورو ځايونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بيا بېرته راګرځي او اورېدل کېږي. بيا يې دا شعر ورته ووايه:

دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز
چې وايو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

ketabton.com - The Digital Library

د آواز دغه غبرګون چې د جګو غرونو ترمنځ د تنګو درو په اړخونو کې رامنځته کیږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انګې په نامه هم یادیږي دغه غبرګون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکی دې د متن د څو جملو املا شاګردانو ته وو ایي.
- ښوونکی دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.
٢. د هرګروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پراصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.
٣. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته __________.

یو غره ته _________.

هلته په لوبو اخته ________.

ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پیښې _______.

۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

انګې ـ د غرې غبرګون ، کرنګار

پیښه ـ واقعه

غوسه ـ قار

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په خو کرښو کې ولیکي.

اوه څلویښتم لوست

افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي پـه دې وپـوهیږي چې زمـوږ د هـېـواد څلـورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:
- ویلی شئ چې زموږ ګران هېوادافغانستان په کومه و چه (قاره) کې پروت دی؟
- څوک ویلی شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم ملیتونه اوسیږي؟ نومونه یې واخلئ؟

افغانستان زموږ هـېـواد دی او د آسـیا پـه لویـه وچـه کـې پـروت دی. خلک ورتـه د آسیا زړه هم وایي. زموږ د هېواد شمال تـــه تاجکـــستان، ازبکـــستان، او ترکمنـــستان، جنـوب او ختـیځ تـه یـې پاکستان او لویدیځ ته یې د ایران هېواد موقعیت لـري. زمـوږ پـه هـېـواد کـې ډېـر قومونـه او ملیتونـه ژونـد کـوي لکـه پـښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن بلوچ،نورستانیان، پشه یان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کیږي.زموږ دبدن وینه د هېواد له اوبو ، هوا ، غلو ، دانواو مېوو څخه جوړه شوې ده.دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته یې داسې روزنه راکړې لکه څنګه چې خپلې مور روزلي یو.

ټول افغانان کولی شي د خپل هېواد پـه پراخـه او ښایسته لمـن کـې پـه ډېـره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند ترپایه پورې د خپل ګران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو ، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان اوسمسور شي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تختـه وليکـي. لـه زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعاليتونه:

١. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بيا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډيو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.

٢. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

افغانستان، مليتونه، مور، هېواد، ودان.

٣. دلاندې جملودتشو ځايونو لـه پـاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او پـه خپلوکتابچو کې يې وليکئ!

افغانستان زموږ هېواد دی. ________ د آسيا په لويه وچه کې پروت دي.

په دغه هېواد کې ډېر قومونه او ____ ژوند کوي.

زموږ د بدن وينه د ____ له _____، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- د افغانستان ګاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلو کتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې و ليکئ!

اته څلویښتم لوست

عام نوم

قلم،	کتاب،	مور،	هېواد ،	میوې،	ونې،	تیرې،	ګلان

موخه: دمتن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:
- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وایي؟

عام نوم: هغې کلمې ته وایي چې په خپلوډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډېرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زمونږ د ګران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي.

زمونږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې دډېرو له سکرو نه ګټه اخلي. ځکه چې دلرګیو تر سکرو د ډبرو دسکروتودوخه ډېره زیاته ده.

او په فابریکو کې یې د سونګ د توکو په څېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډبرو سکاره دي او بل ډول یې دلرګیو سکاره دي د لرګیو سکاره د لرګیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډبرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته ولیکي.

۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، څمکه، ونې، ځنګلونه، تیږې، هېواد، ژمی)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پر اصلي مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

ketabton.com - The Digital Library

نهه څلویښتم لوست

کلیوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، لیکل ، او دکلیوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- دکلیوال په معنا پوهیږئ ؟
- چاته مونږ کلیوال ویلی شو؟
- له کلیوالو سره څنګه سلوک په کار دی؟

یوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه دکلیوال په معناپوهیږئ ؟

بریالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ویې ویل: هو، په هغه کلي کې چې مونږ ژوند کو و، شاوخوا ګاونډیان موکلیوال بلل کیږي. ښوونکي وویل: هو، بچیانو مونږ ټول په کلیوکې او سیږو.شاوخوا ګاونډیان مو، خپل دي اوکه پردي، پر مونږ دګاونډیتوب یوشان حقونه لري.

څنګه چې خپلې کورنۍ ته دخدمت کولو مسؤلیت لرو دغه راز خپلوکلیوالو ته هم مسؤل یو چې ور سره مینه ولرو، دهغوی ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی سره مرسته وکړو . مونږ باید دخپلو کلیوالو په غم او ښادۍ کې ځان شریک و ګڼو، اوله هغوی سره په خوشحالۍ ، ورورۍ او نېکمرغۍ ژوند وکړو.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- د کليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي د کليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمګړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
۳. شاوخوا ګاونډيان مو کليوال ___________.

ښوونکي وويل: هو ، بچيانو موږ ټول په کليو کې __________.

موږ بايد د خپلو کليوالو په غم او ښادۍ کې ځان شريک _________.

له هغوی سره په خوشحالۍ، ورورۍ او نيکمرغۍ ژوند _________.

۴. د لاندې چوکاټ په څير په خپلو کتابچو کې چوکاټ جوړ کړئ او د جمعې کلمې په مفردو کلمو واړوئ!

جمع	مفرد
ګاونډيان	ګاونډی
کلي	
حقونه	
بچيان	

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د کليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- زده کوونکي د کليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- نيمګړې جملې يې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د کليوالی ژوند په اړه څو جملې وليکي.

ketabton.com - The Digital Library

پنځوسم لوست

بشري ټولنه

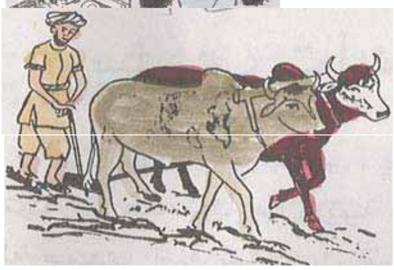

موخه: د متن لوستل، لیکل په ټولنه کې دګډې مرستی په ارزښت اوګټو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ویلی شئ چې ټولنه څه ته وایي؟
- مور ولې ډاکټر، ښوونکي، خټګر، ترکاڼ، او داسې نورو ته اړتیا لرو؟

دیوې ټولنې وګړي په یواځې ځان د ژوند ټولې اړتیاوې نه شي پوره کولی، ځکه نو یو دبل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتیا لري. ټول هغه وګړي چې په یوه ځای کې سره ژوند کوي، یوه ټولنه جوړ وي، چې د وګړنیزې ټولنې په نوم یاد یږي. په وګړنیزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زیار کاږي لکه ښوونکي ، ډاکټران ،انجنیران ، سوداګران ، بزګران، خټګران، ترکاڼ، ګنډونکي او داسې نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو دبل اړتیاوې ور پوره کوي. دمثال په توګه که چېرې خټګر نه وي ترکاڼ کار نه شي کولی. دا دواړه بیا ډاکتر ته اړ دي. همداراز دوی بیا ګنډ ونکي ته اړ دي. په دې توګه یودبل اړتیا لېرې کوي. هر څومره چې دیوې ټولنې وګړي یو موټی، یوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختګ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتیا وې برابر یږي داسې ټولنه بیا په خپله هم په خوشحالۍ او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته یې هم ګټه رسیږي.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې و کړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته ولیکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دې دکتاب له مخې متن ولولي.
۲. په خپلو کتابچو کې دې ولیکي چې دا لاندې هر وګړی څه دنده لري؟
خټګر- ډاکتر- بزګر- ښوونکی -ګنډونکی -پولیس - پښ - ترکاڼ
۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بیایې په خپلو کتابچوکې ولیکئ!
وګړنیزه ټولنه څه ته وایي ؟
هغې ټولنی ته وایي چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.
هغې ټولنی ته وایي چې انسان په یواځې توګه ژوند وکړي.
هغې ټولنی ته وایي چې ټول وګړي په یوه ځای کې ګډ ژوند وکړي.
۴. لغتونه او معنا ګانې
زیـــار ، کوښښ
وګړي ، خلک
هوسا ، آرام

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو وګړنیزه ټولنه و پیژنده؟
- زده کوونکود ګډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیداکړه او په ازرښت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلوکتابچوکې ولیکي او په لنډ وجملوکې دې وکاروي.
ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

ketabton.com - The Digital Library

يو پنځوسم لوست

ضمير

هغه، دوی، زه، موږ، هغوی، دی، هغې

موخه: د متن لوستل، ليکل، دضمير په معنا اومفهوم پوهېدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي ؟
- ويلی شئ چې ضمير څه ډول کلمې ته وايي؟

ضمير: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په ځای کارول کيږي لکه هغه ، زه، ما ، تا ، څوک، چا .

تهوکه

دسپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته يې وويل، چې ولې دې ګل غوټۍ وو هله. هغه ستا کوچنۍ خورده ته بايد له ځانه کوچني ماشومان و نه وهې . هغې چې ژړل، په ژړه غوني او ازيې ورته وويل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکۍ يم نوته ولې ما وهې .

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکی دې دضمير په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکی دې د ټولګی ځخه د ضمیرکلمې پر تخته وليکي لکه هغه.

د زده کوونکوفعالیتونه:

١ . زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

٢ . د لاندې درکړل شويو ضمير و نو ځخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ !

هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، ځوک ، هغې ، چا .

٣ . لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضميرونو باندې بشپړې کړئ!

________ ځوکۍ زماده.

________ کتاب لولم.

________ پرون چېرې تللی وې؟

________ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.

________ چې زموږ په شا وخواکې اوسيږي ، ګاونډي بلل کيږي.

________ دجرګې له پر يکړو ځخه سرغړ ونه نه کوي.

________ ته په سپکه ستر ګه مه ګورئ!

ارزونه:

- زده کوونکو ضمير وپيژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمير دنوم په ځای کارول کيږي.
- دضمير په اړه جملې جوړولی شي؟
- پورتني ضميرونه يې په جملوکی و کارولی شول ؟
- ضميرونه يې په نيمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضميرونه په جملو کې وکاروئ!

(زه ، ځوک ، هيڅوک ، تا ، چا ، هغه ، هغی ، هغوی.

ketabton.com - The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

صفت

ښه - ښکلې   ښایسته - پاک
خورا - ډېر   خواږه - هوښیار
سپین- شتمن

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې يې پېژندل او په جملوکې يې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کی څه ليکل شوي دي؟
- ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او ځرنګوالی يې له زمانی په پام کی نيولو سره بيان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت ، عالی صفت، اضافی صفت ،نسبتي صفت، اشاري صفت، عددي صفت.

هيـلـه مـې ده چې ښـه ښـوونـکـی شـمـه
لـوړ وفـکـر ونـو هـځـوونـکـی شـمـه
هيـلـه مـې ده چې مـاشـو مـان و روزم
دخپـل هـېـواد ښکلي زلـمـيـان و رو زم
داسی زلـمـی چې وي پـه پـوهـې سمبال
دپـوهـې بـڼ تـه بـلـبـلا ن و رو زم
پـتـمـنـې نـجـونـې مـې د زړه هـيـلـې دي
دمـلالـۍ پـه څېـر انـسـان وروزم
نـژنـده غـوارم ښـه ښـوونـکـی شـمـه
لـوړوفـکـر ونـو هـځـوونـکـی شـمـه

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لاربښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دې د زده کوونکو دسويې په پام کی نيولو سره لنډ معلومات له مثالو نو سره وړاندي کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

١ . زده کوونکی دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.

٢ . د هر ګروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بيا دې لاندې صفتونه په لنډ وجملوکې وکاروي.

(ښه، ښکلی ، ښايسته، پاک، خورا ،ډېر، هوښيار، سپين ، پوه).

لکه ښه زده کوونکی د خپل ښوونکي لارښوونې ته غوږ نيسي.

٣ . له چوکاټ څخه مناسبی کلمې و ټاکئ اوبيا يې په کتابچو کې دجملو په تشوځايونو کې وکاروئ.

ښه، ښکلی ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواږه
هوښيار ، شين ،

زموږ هېواد _____ ختيکي لري.

زه خپل بدن ____ ساتم.

_____ زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تېروي .

په بڼ کې _____ ګلان ډېروي.

هرڅوک چې ډېر درس ووايي _____ ترلاسه کوي.

زموږ ګران هېواد ________ سيندونه لري.

زما .... رنګ خوښېږي.

زما ورور ډېر_______ هلک دی.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- په لوستل شوي شعرکې دصفت کلمې په ګوته کولی شي؟
- دصفت کلمې په جملوکې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ښه ، پاکی ، ښايسته ، ډېر، خواږه ، هوښيار

ketabton.com - The Digital Library

دري پنځوسم لوست
مبتدا اوخبر

موخه: د متن لوستل ، ليکل، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پوښتنې:
- مبتدا څه ته وايي؟
- خبر د جملې څه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتدادجملې هغه برخه ده چې دحکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: دجملې هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوی وي. يا په بله وينا د خبرمفهوم دمبتدا صفت ګرځي.

لاندې مثالو نه وګورئ!

داکتاب د څلورم ټولګي دی.

تجزيه: (داکتاب) مبتدا دی، ځکه د خبرنسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولګی) خبر دی، ځکه مبتدا ته يې نسبت شوی دی.

توريالی ولاړ دی.

(توريالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چې د خبرمفهوم دی نسبت ورته شوی او (ولاړدی) خبردی.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکی دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تـختـې پرمخ ولیکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.

٢. زده کوونکي دې د مبتدا اوخبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولګي پـه مـخ کې نورو زده کوونکو ته ووایي.

٣. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړئ!

انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)

په یوه ګل نه پسرلی کیږي.

د د رواغو مزل لنډ دی.

خپل عمل دلارې مل.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې یې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې ولیکي او بیا دې مبتدا اوخبر په کې په نښه کړي.

ketabton.com - The Digital Library

ځلور پنځوسم لوست

بې زحمته راحت نشته

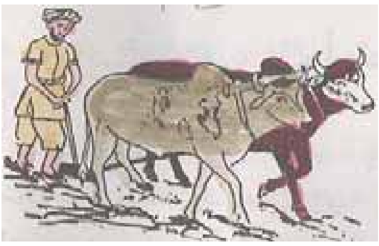

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار اود زحمت په ارزښت او ګټيو پوهېدل اوپه متن کې دصفت کلمې په ښنه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به يې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزيار سره تېروی کومې ګټې ترلاسه کوي؟

زمونږ په کلي کې يو ځوان و. کاريې نه کاوه او ورځ به يې په لټۍ تېروله. هر وخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې او پيسې په پور غوښتلې. په دې توګه به يې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. يوه ورځ هغه دپوردا خېستلو په خاطر هرې خواته ډېر وګرځېد. خوهېچا پور ورنه کړ. له ځان سره يې وويل چې دمحمود پلار خويو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې يې ورته وويلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبرو، ورته يې وويل: يوه خبره درته کوم، که ويې منې، ځوان هلک ورته وويل: منم يې، څه را ته وايې؟
سړي ورته وويل: زما پنځه جريبه للمي ځمکه ده، هغه وکره. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته درکړم. ځوان دمحمود دپلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلاسه يې ورته کولبه وغوښته اود ځمکې په اړولويې پيل وکړ. وروسته يې په ځمکه کې دغنمو تخم وکرلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پا خه شول هغه يې وريبل او دميده کېدو او پاکولو وروسته يې بياد خپلې برخې د اخيستلو غوښتنه وکړه. دمحمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بيايې داسې ورته وويل: دا ځمکه هر وخت کره! ځوان چې دخپل کار او زيار پايله ولېده نو وپوهېده چې رښتيا هم بې زحمته را حت نشته.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي ، بیا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پایلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې ډله ګروپ یوتن دټولګي مخې ته راشي او دمتن په مطلب دې خبرې وکړي.

۲.زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې دصفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

۳. په خپلو کتابچو کې لاندې نیمګړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!

زموږ په کلي کې یو ځوان ____________.

هروخت به یې له کلیوالو څخه غلې، دانې اوپیسې په پور ______________.

یوه ورځ ________ دپور داخیستلوپه خاطر هرې خوا ته ډېر ________.

دمحمود پلار خو یو ________ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه __________.

یوه خبره درته کوم ، که ویې ____________.

ځوان هلک ورته وویل: منم یې څه را ته __________؟

زماپنځه جریبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل یې وکړ، زیاته برخه به یې تاته ________.

ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر______ شو.

ځوان چې دخپل کار او ______ پایله ولیده ، نو وپوهېدو چې رښتیا هم بې زحمته راحت ______.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- زده کوونکو په متن کې دصفت کلمې په ګوته کړای شوي؟
- ورکړل شوې نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو ډکې کړی شوی؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچوکې دغه کلمې په جملوکې وکاروي: (کاراو زیار ، بې کاري ، راحت ، پور)

ketabton.com - The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړی- دویم – څلورم – اندازه – برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اوويې ليکي، عدد وپېژني او په جملوکې يې و کارولی شي.

پوښتنې:

- په پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغې کلمې ته وايي چې ديوه شي اندازه او درجه وښيي.

پرون د بريالي پلار د مـوادو د اخيستو لـه پاره بازارتـه تللـی و . هغه پنځوس ۵۰ کيلواوړه ديرش ۳۰ کيلووريجې ، لس ۱۰ کيلو غوړي او اوه ۷ کيلو بوره واخيسته. سربېره پردې يې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه دبريالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه يې د ملالۍ له پاره هم واخيستل. کله چې هغه کورته راغی لوريې وويل: پلار جانه! د کور سودا خو دې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتابچې هم نه لرم . پلاريې په خنداشو او ويې ويل: لو رجانې د انديښنې خبره نه ده ما خو کتابچې او خوداني قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستا او دو ه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي. خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخيستل او له هغه څخه يې ډېره مننه وکړه.

ketabton.com - The Digital Library

ښوونکي ته لار ښوونه:
- ښوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي. بیادې دعدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې دعدد مثالو نه په تخته ولیکي لکه:

لس کتابچې ، دوه قلمونه، پنځه ګېلاسونه، اوه کیلو بوره ، دېرش کیلو وریجې .
اوبیادې په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:
۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. دعدد دمعنا او مفهوم په اړه یو دبل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د عدد کلمې تعریف له یاده ووایي او مثال دې پر تخته ولیکي.
۲. لاندې جملې دې ولولي او بیا دې په کې عدد په ګوته کړي.
زه په شلورم ټولګي کې درس وایم.
هغوی پرون شپږ (۲) دانې قلمونه واخیستل.
محمود دوه ورځې مخکې چېرته ولاړ؟
دغه اته (۸) دانې کتا بونه د هغه دي ؟
۳. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
(۸-۲-۷-۵-۹-)

ارزونه:
- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- دعدد په معنااو مفهوم پوه شول ؟
- دعدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکی کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي.؟

کورنۍ دنده:
لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!
د یو لاس .... ګوتې وي.
د انسان .... سترګې وي.
د حیوان .... پښې وي.
د ماښام لمونځ .... رکعته دی.

ketabton.com - The Digital Library

د پوهنې ترانه

پـــوهنـــه ده رڼـــــــــــــا وطـــــن تــــه مـــوښکـــــلا
کتـــــــاب او قلـــــــــم زمـــــــــورډه رهنـــمــــــا

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما

وطـــــن زمــــا يې ځـــــان له تـــانه شـــم قربـــان
تــــه وينــــه دافغـــــــان تــــه لــورډ پــه ټول جهان

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما

آبـــاد اوســــــې آبـــــاد وطنـــــه تـــــه شـــې ښـــاد
مـــونـــــږه سرښنـــدوپه تـــا اوســــــــــاتو دې آزاد

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما

تـــه کور يې هــــم مـــې ګور تــــه پلاريـــې هــــم مې مور
تـــــــه زړه دآســــــــيا او زمـــــا دسترګــــو تـــور

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما

تـــه ننـــګ يې دآريـــــا او تـــــاج يې ديـــــا
ځاريـــږمــــــه لــــه تـــا افغـــــانستـــــان زمـــا

پوهنـــه ده رڼا، وطن ته موښـــکلا
کتاب او قلـــم زموږه رهنما

محمد مُعين مرستيال

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English